

Nr 5 A.

Godkänd av första kammaren den 20 juni 1918,
Godkänd av andra kammaren den 21 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden nr 5 A, 15, 130, 172, 173, 182, 188, 199 och 200 samt memorial nr 102 ävensom första särskilda utskottets utlåtande nr 23.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

MARINEN.

Marinförvaltningen och marinstaben.

1:o) I den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t under punkt 1 av femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1919 bevilja

dels till beredande av fyllnad i den i marinförvaltningens stat uppförda anvisningen till vikariatsersättning, arvoden till extra ordinarie tjänstemän och biträden samt renskrivningskostnad m. m. ett förslagsanslag, högst, 25,120 kronor,

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 5 häft. (Nr 5 A—5 B.)

1

dels ock till anställande av två extra revisorer och en extra föredragande i anmärkningsmål i marinförvaltningen samt till förstärkning jämväl i övrigt av arbetskrafterna å revisions- och bokslutskontoren därstädes ett förslagsanslag, högst, 20,850 kronor, därav högst 250 kronor må tagas i anspråk till vikariatsersättning under semester för extra revisorerna.

I staten för marinförvaltningen finnes upptagen en anvisning å 25,800 kronor till vikariatsersättning, arvoden till extra ordinarie tjänstemän och biträden samt renskrivningskostnad m. m. Till fyllnad i denna anvisning har riksdagen under de senaste åren beviljat å extra stat ett förslagsanslag, högst, 6,300 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innefattar följande ökningsar i det förut utgående fyllnadsbeloppet:

till vikariatsersättning och annan avlöning till extra skrivbiträden samt annan extra renskrivningskostnad, ytterligare	kronor	4,200: —
till ersättning till extra vaktmästare, ytterligare.....	»	1,500: —
till gratifikation till extra ordinarie tjänstemän, extra biträden och extra vaktmästare, ytterligare.....	»	9,000: —
vikariatsersättning åt advokatfiskalen.....	»	120: —
ersättning till två amanuenser	»	4,000: —
		<hr/>
	Summa kronor	18,820: —

Hela det för år 1919 erforderliga fyllnadsanslaget utgör följaktligen (6,300 + 18,820 =) 25,120 kronor.

Emellertid har departementschefen beträffande anslagsbehovet under innevarande år för nu nämnda ändamål anfört följande:

»I fråga om de anslagsmedel, som för år 1918 finnas tillgängliga för vikariatsersättning m. m., är i det föregående omförmält, att riksdagen för nämnda år beviljat enahanda fyllnad, 6,300 kronor, i den å staten för marinförvaltningen för detta ändamål upptagna anvisningen å 25,800 kronor. Det lär med visshet kunna förutses, att jämväl för år 1918 ytterligare icke oväsentligt tillskott till sagda anvisning kommer att påfordras. Detta tillskott torde få av Kungl. Maj:t anvisas av anslaget till extra utgifter eller femte huvudtitelns allmänna besparingar, sedan storleken av det i sådant avseende behöfliga beloppet blivit uttrönt.»

Med anledning härav har riksdagen, som i övrigt icke funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, velat framhålla, att enligt de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 i avseende å disposition av

besparingar å huvudtitlarna, angivna grunder, vilka av följande riksdagar förklarats fortfarande skola gälla, huvudtitlarnas allmänna besparingar icke böra användas till av riksdagen prövade utgifter.

Riksdagen har dock funnit sig i detta fall kunna medgiva, att besparingarna användas på ifrågasatt sätt.

För anställande av två extra revisorer i marinförvaltningen och till förstärkning jämväl i övrigt av arbetskrafterna å revisions- och bokslutskontoren därstädes har riksdagen vidare under en följd av år å extra stat beviljat ett förslagsanslag, högst, 9,650 kronor.

Ökning i detta anslag har för år 1919 begärts med 11,200 kronor, därav avses för

en extra föredragande i anmärkningsmål	kronor	1,200:—
tillfällig ökning av arbetskrafterna i övrigt å revisionen	»	10,000:—
		<hr/>
	eller tillhopa kronor	11,200:—

Hela detta anslagsbehov skulle alltså för år 1919 utgöra 20,850 kronor.

Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har på extra stat för år 1919 beviljat

dels till beredande av fyllnad i den i marinförvaltningens stat uppförda anvisningen till vikariatsersättning, arvoden till extra ordinarie tjänstemän och biträden samt renskrivningskostnad m. m. ett förslagsanslag, högst, 25,120 kronor;

dels ock till anställande av två extra revisorer och en extra föredragande i anmärkningsmål i marinförvaltningen samt till förstärkning jämväl i övrigt av arbetskrafterna å revisions- och bokslutskontoren därstädes ett förslagsanslag, högst, 20,850 kronor, därav högst 250 kronor må tagas i anspråk till vikariatsersättning under semester för extra revisorerna.

2:o) Under punkt 2 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:ts upptagit ordinarie anslaget till marinstaben med oförändrat belopp, 7,000 kronor.

Departementschefen har emellertid (statsrådsprotokollet sid. 17—19) omförmålt, hurusom från marinstaben gjorts framställning om höjning av anslaget för beredande av ytterligare skrivhjälp vid staben.

På grund av det under de senare åren alltmer ökade arbetet har behovet av skrivhjälp icke kunnat nöjaktigt tillgodoses enbart med till marinstaben beordrade underofficerare. Anledningen härtill har i första hand varit att söka i de ofta påkommande ombytena av dylika skrivbiträden, varigenom alltid en viss tid åtgått för att sätta den ny-

tillkommande in i hans åligganden, men även i den bristande kunskap i maskinskrivning och vana vid renskrivning o. dyl., som ofta förefunnits hos till staben kommenderade skrivbiträden av flottans personal. För arbetenas utförande har därför i allt mer stegrad utsträckning måst anlitas hjälp från skrivmaskinsbyråer. Detta provisoriska förfaringssätt har medfört höga kostnader och försvårat strävandet att undanhålla obehöriga kännedom om viktiga militära åtgärder. På grund härav hava från chefen för marininstaben framställningar gjorts om uppförande av två skrivbiträdesbefattningar å marinstabens stat. Med hänsyn till nu rådande extra ordinära förhållanden, varunder behovet av ordinarie arbetskrafter under normala förhållanden icke med tillräcklig tillförlitlighet kan bedömas, hava dessa framställningar icke föranlett annan Eders Kungl. Maj:ts åtgärd än att Eders Kungl. Maj:t genom beslut den 14 december 1917 förklarar, att under år 1918 uppkommande kostnader för tillgodo-seende av marinstabens behov av skrivhjälp skola utgå av anslaget till skrivmaterialier och expenser m. m.

Riksdagen har under sådana omständigheter icke funnit anledning till erinran mot att medel till bestridande av kostnaderna för extra skrivhjälp vid marininstaben på detta sätt beredas.

Riksdagen får alltså anmäla att riksdagen upptagit ordinarie anslaget till marininstaben med oförändrat belopp, 7,000 kronor.

Undervisningsverken.

3:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 410) anmäler, har riksdagen med godkännande av de i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 22 mars 1918 förordade staterna för skeppsgosseskolan i Karlskrona och för skeppsgosseskolan i Marstrand för år 1919, i riksstaten för samma år ökat anslaget till skeppsgosseskolan, nu 29,720 kronor, med 47,080 kronor till 76,800 kronor samt i riksstaten upptagit anslaget under förändrad benämning: »Skeppsgosseskolor».

Flottan.

4:o) Under punkt 4 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels att godkänna stater för flottans officerskår, för

flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår samt å dagavlöning till officerare och underofficerare vid flottan ävensom för mariningenjörkåren, för marinintendenturkåren, för marinintendenturkåren i flottans reserv, för reservmarinintendentsaspiranter, för marinläkarkåren samt för flottans poliskår av den lydelse, bilagorna nr 2—11 vid statsrådsprotokollet angående femte huvudtiteln utvisa; dels ock att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 6,341,969 kronor, med 233,727 kronor till 6,575,696 kronor.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse (nr 411) anmäler, har riksdagen med godkännande av dels vid nämnda skrivelse fogade förslag till nya stater för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, för flottans skeppsgossekår, för marinläkarkåren samt å dagavlöning för officerare och underofficerare vid flottan, dels ock de vid statsrådsprotokollet över sjöförsvärenden den 14 januari 1918 fogade förslagen till stater för flottans officerskår, för mariningenjörkåren, för marinintendenturkåren, för marinintendenturkåren i flottans reserv, för reservmarinintendentsaspiranter och för flottans poliskår ökat förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 6,341,969 kronor, med 546,396 kronor till 6,888,365 kronor.

5:o) Under punkt 5 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 till rekapitulations- och avskedspremier vid flottan uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 122,000 kronor.

I 1918 års stat äro utgifterna för rekapitulations- och avskedspremier fördelade på två olika anslag, nämligen ordinarie anslaget till anställnings- och avskedspremier vid marinen å 65,500 kronor samt extra anslaget till rekapitulationspremier vid marinen å 50,000 kronor. Anslagen, vilka båda äro förslagsanslag, äro gemensamma för flottan och kustartilleriet.

För år 1919 skulle, enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag, kostnaderna för anställningspremier överflyttas till respektive avlöningsanslag samt kostnaderna för rekapitulationspremier och avskedspremier sammanföras och utgå från två särskilda anslag, det ena avsett för flottan och det andra för kustartilleriet, vilka anslag skulle uppföras såsom ordinarie anslag med förslagsanslags natur.

Riksdagen, som vid behandlingen av respektive avlöningsanslag tagit under omprövning frågan om anställningspremier under år 1919, får i detta sammanhang yttra sig ifråga om beredande av anslag till rekapitulations- och avskedspremier såväl vid flottan som vid kustartilleriet.

Av extra anslaget för år 1918 till rekapitulationspremier vid marinen, 50,000 kronor, var ett belopp av 40,000 kronor avsett för flottan och 10,000 kronor för kustartilleriet. Dessa premier utgå enligt vissa fastställda grunder till den, som tager förlängd eller förnyad anställning för en tid av två år, med ett belopp av 150 kronor och till den, som tager dylik anställning för kortare tid, med ett belopp, beräknat till 6 kronor 25 öre för varje hel kalendermånad av den tid, den förnyade anställningen omfattar.

Den med inrättandet av rekapitulationspremierna åsyftade verkan, att kvarhålla marinens yrkesutbildade personal och därigenom minska antalet vakanser i manskapsstaterna, har emellertid hittills icke blivit ernådd. Anledningen härtill har ansetts vara att söka däri, att premiebeloppen hittills varit alltför låga. Inom armén utgå för närvarande motsvarande premier med belopp intill 550 kronor för två års förlängning i anställningstiden och 220 kronor för ett års förlängning.

Med hänsyn därtill har nu föreslagits, att ifrågavarande premier hädanefter skulle utgå med förhöjda belopp, nämligen 500 kronor för två års förlängd anställning och 250 kronor för ett års förlängd anställning.

Då anställningspremier föreslagits utgå till f. d. fast anställt manskap, som åter tager fast anställning, skola i dylikt fall rekapitulationspremier framdeles icke utgå.

De manskapskategorier, som ansetts böra komma i fråga vid tilldelandet av rekapitulationspremier, nämligen underofficerskorpraler över stat, korpraler och 1. klass sjömän, tillhöra samtliga 2. lönegraden för manskap, varför det befunnits lämpligt att begränsa utbetalandet av dessa premier till manskap i nämnda lönegrad.

Under förutsättning att inom flottan omkring 240 man och inom kustartilleriet omkring 90 man under år 1919 rekapitulera och att av dessa omkring $\frac{1}{3}$ tager förlängd anställning på två år och $\frac{2}{3}$ på ett år, skulle kostnaderna för rekapitulationspremier nämnda år komma att uppgå till

för flottan

$$80 \times 500 + 160 \times 250 = 40,000 + 40,000 = 80,000 \text{ kronor;}$$

för kustartilleriet

$$30 \times 500 + 60 \times 250 = 15,000 + 15,000 = 30,000 \text{ kronor.}$$

För att emellertid möjliggöra utbetalandet av förhöjda rekapitulationspremier vid marinen — flottan och kustartilleriet — redan under

år 1918 skulle för samma år erfordras ett sammanlagt belopp av 98,000 kronor. Till täckande av detta belopp skulle enligt föreliggande förslag användas dels till rekapitulationspremier vid marinen anvisade anslag å 50,000 kronor, dels ock uppkomna besparingar å det till extra rekryteringsbidrag vid marinen för år 1918 anvisade anslag med omkring 48,000 kronor.

I enlighet med de grunder för beräkandet av avskedspremierna, som framlades vid 1917 års riksdag, skulle till utbetalandet av sådana premier under år 1919 erfordras för flottan ett belopp av 42,000 kronor och för kustartilleriet 14,000 kronor.

Det under denna punkt förevarande anslaget — till rekapitulations- och avskedspremier för flottan under år 1919 — skulle alltså utgöra (80,000 + 42,000 =) 122,000 kronor.

Motsvarande anslagsbehov vid kustartilleriet skulle för år 1919 utgöra (30,000 + 14,000 =) 44,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits, har, med uteslutande ur riksstaten från och med år 1919 av ordinarie förslagsanslaget till anställnings- och avskedspremier, för samma år till rekapitulations- och avskedspremier vid flottan uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 122,000 kronor.

6:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t under punkt 6 av denna huvudtitel föreslagit, har riksdagen till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1918 angivna grunder, av *extra lönetillägg* för år 1919 åt en del tjänstemän och betjante i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförsvarsdepartementet, på extra stat för år 1919 anvisat såsom förslagsanslag ett belopp av 500 kronor.

7:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t under punkt 7 av denna huvudtitel föreslagit, har riksdagen i riksstaten för år 1919 minskat förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 4,300 kronor, med 300 kronor till 4,000 kronor.

Intendenturen.

8:o) Under punkt 8 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, nu 555,212 kronor, med 10,800 kronor till 566,012 kronor.

Ifrågavarande anslag har för år 1919 beräknats i överensstämmelse med förut följda grunder. Den föreslagna förhöjningen är betingad av den i staten för sjömanskåren för år 1919 upptagna ökningen med 100 man. Kostnaden för dessas beklädnad har under ifrågavarande anslag upptagits till 108 kronor för man eller sammanlagt 10,800 kronor.

Erforderlig förstärkning av det ordinarie anslaget har ansetts böra beredas genom extra anslag, vilket beräknats böra utgå med 45 % av det ordinarie anslagets belopp eller i runt tal med 255,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit något att häremot erinra, har i riksstaten för år 1919 höjt reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, nu 555,212 kronor, med 10,800 kronor till 566,012 kronor.

9:o) Med hänvisning till vad riksdagen härovan i nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 9 av denna huvudtitel till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 255,000 kronor.

10:o) Under punkt 10 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan, nu 2,121,659 kronor, med 29,422 kronor till 2,151,081 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:ts i den till riksdagen avlåtna propositionen nr 341 med ändring av nämnda framställning föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan, nu 2,121,659 kronor, med 20,422 kronor till 2,142,081 kronor.

Ifrågavarande anslag har för år 1919 beräknats enligt hittills följda grunder. På grund av riksdagens beslut i fråga om skeppsgosseutbildningens omorganisation kan anslaget undergå en minskning med 9,000 kronor, varjämte till följd av det utav riksdagen bifallna förslaget om inrättande av en ny lägre underofficersgrad en ytterligare minskning av anslagsbeloppet kan ske med 24,570 kronor. Anslaget kommer härigenom att för år 1919 uppgå till 2,117,511 kronor eller 4,148 kronor mindre, än som för innevarande år upptagits.

Till mötande av de på grund av rådande kristid uppkomna kostnaderna har å extra stat beräknats en förstärkning av anslaget för år 1919 med 45 procent av det ordinarie anslagets belopp eller med 952,880 kronor.

Vad därjämte föreslagits i fråga om ersättning till uppbördsmän vid marinens matinrättningar, har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Med anledning av vad riksdagen sålunda anfört, har riksdagen i riksstaten för år 1919 minskat ordinarie förslagsanslaget till natura-
underhåll åt personal vid flottan, nu 2,121,659 kronor, med 4,148 kronor till 2,117,511 kronor.

11:o) Under hänvisning till vad riksdagen uti nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen med anledning av Eders Kungl. Maj:ts framställning i punkt 11 av förevarande huvudtitel till *förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 952,880 kronor.

Nybyggnad och underhåll.

12:o) Under punkt 12 av femte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu 3,162,900 kronor, med 104,650 kronor till 3,267,550 kronor.

Vid beräkningen av förevarande anslag för år 1919 hava de i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag angivna grunderna i huvudsak vunnit tillämpning.

Det år 1914 beräknade utgiftsbehovet för år 1919 under detta anslag utgör 3,188,100 kronor. Genom av 1917 års riksdag företagna jämkningar i kostnadsberäkningarna kommer detta belopp att ökas med 3,250 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag upptager emellertid för år 1919 även följande nya anslagsbehov:

för uppehållande av trafiken Skeppsholmen—Skeppsbron	kronor	25,200: —
» avlöning åt viss personal vid arbetarköket å Stock-		
holms varv	»	10,000: —
» bestridande av vissa mindre utgifter	»	50,000: —
	Summa kronor	85,200: —

Då riksdagen godkänt Eders Kungl. Maj:ts förslag om uppförande å mariningenjörkårens stat av vissa befattningar har förevarande anslag kunnat minskas med 9,000 kronor.

Anslagsbehovet för år 1919 skulle alltså komma att uppgå till (3,188,100 + 3,250 — 9,000 + 85,200 =) 3,267,550 kronor.

Till mötande av de utav kristiden föranledda kostnadsökningarna har till förstärkning av förevarande anslag under år 1919 äskats å extra stat ett belopp av 965,300 kronor, ungefärligen motsvarande 30 procent av det ordinarie anslaget belopp.

Då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t i förevarande punkt föreslagit, har riksdagen i riksstaten för år 1919 ökat ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu 3,162,900 kronor, med 104,650 kronor till 3,267,550 kronor.

13:o) Under hänvisning till vad uti närmast föregående punkt anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 13, till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggad och underhåll* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 965,300 kronor.

14:o) Under punkt 14 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1914 års riksdag för nyanskaffning under åren 1915—1919 av krigsfartygsmateriel beviljade anslaget å 32,000,000 kronor anvisa på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag ett belopp av 6,400,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag står i överensstämmelse med den i propositionen nr 60 år 1914 angivna förutsättningen, att nybyggnadsanslaget borde jämnt fördelas å de särskilda åren i nybyggnadsperioden.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen av det utav 1914 års senare riksdag för *nyanskaffning under åren 1915—1919 av krigsfartygsmateriel* beviljade anslaget å 32,000,000 kronor anvisat på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag återstående, ännu icke anvisade beloppet 6,400,000 kronor.

15:o) Under punkt 15 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1916 års riksdag till utvidgning och modernisering av flottans varv i Karlskrona beviljade anslaget av 1,350,000 kronor anvisa på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag ett belopp av 275,000 kronor.

För närvarande pågår inom sjöförvarsdepartementet utredning rörande lämpligheten av att ordna varvsdriften vid flottans station i Karlskrona så, att varvet sättes i stånd att utföra reparation och nybyggnad av andra för staten avsedda fartyg än krigsfartyg, ävensom vissa andra därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har meddelat, att

på en av honom gjord förfrågan sakkuuniga, som tillkallats för ifrågasvarande utredning, förklarat, att med iakttagande av vissa modifikationerna de pågående utvidgnings- och moderniseringsarbetena kunna fullföljas enligt fastställd plan intill en kostnad av sammanlagt 844,300 kronor utan att lägga hinder i vägen för fullföljandet av det igångsatta utredningsarbetet. Då vad som nu äskats tillhoppa med tidigare anvisade belopp utgör allenast 800,000 kronor, har riksdagen av det utav 1916 års riksdag till *utvidgning och modernisering av flottans varv i Karlskrona* beviljade anslaget av 1,350,000 kronor anvisat på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag ett belopp av 275,000 kronor.

16:o) Under punkt 16 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anläggning av en brännoljecistern vid flottans station i Karlskrona på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

Med hänsyn till den utsträckta användning, som eldning med brännolja erhållit inom marinen genom vissa fartygs förseende med maskiner, avsedda för oljeeldning helt eller delvis, har det synts departementschefen angeläget, att åtgärder vidtagas för att på lämpligt sätt kunna förvara den erforderliga brännoljeutredningen. Oljans förvaring i fat, vilket förvaringssätt hittills använts vid Karlskrona station, fördyrar oljan och är dessutom såväl ur förvaringssynpunkt som med hänsyn till fartygens förseende med olja olämplig. Då brännoljan importeras och vanligen ankommer till stationen med tankångare eller tankvagnar samt några cisterner eller andra förvaringsrum för emottagandet av på sådant sätt anländ olja ej finnas i Karlskrona eller dess närhet, uppstå därjämte stora svårigheter och kostnader vid lossningen av oljan.

Förslag rörande anordnande av brännoljecisterner, slutande å ett belopp av 600,000 kronor, förelades 1917 års riksdag, men blev icke av riksdagen bifallet. Eders Kungl. Maj:ts nu, efter förnyad utredning av ärendet, framlagda förslag avser anläggande av en oljecistern vid Karlskrona. Kostnaderna härför hava beräknats till 180,000 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har ansett sig böra godkänna Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för *anläggning av en brännoljecistern vid flottans station i Karlskrona* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

17:o) I punkt 17 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till ersättande av ett genom kungligt brev den 13 augusti 1917 anvisat belopp, 13,600 kronor, för färdigställandet av ångpanneverkstaden

vid flottans station i Karlskrona samt för täckande av ytterligare kostnader för samma ändamål må, utöver det av 1914 års senare riksdag till uppförande av nämnda verkstad beviljade anslaget å 101,000 kronor, användas återstående belopp av följande på extra stat beviljade anslag, nämligen:

1,109 kronor 43 öre av det utav 1909 års riksdag beviljade anslaget till nybyggnad av ett militärhäkte i Karlskrona;

2,271 kronor 40 öre av det utav samma års riksdag beviljade anslaget till ändringsarbeten inom kok-, bad- och tvätthuset i Karlskrona;

1,856 kronor 56 öre av det utav 1910 års riksdag beviljade anslaget till inredning å flottans samtliga stridsfartyg av durkar för förvaring av viss sprängningsmateriel;

15,209 kronor 5 öre av det utav 1912 års riksdag beviljade anslaget till påbyggnad av sjömanskårens kasern II i Karlskrona m. m.; och

12,000 kronor av det utav 1913 års riksdag beviljade anslaget till modernisering och utvidgning av järngjuteriet vid flottans varv i Karlskrona m. m.

Till uppförande av en ångpanneverkstad vid flottans station i Karlskrona har 1914 års senare riksdag på extra stat för år 1915 beviljat ett anslag av 101,000 kronor.

Merkostnaderna för verkstaden på grund av den allmänna pristegringen belöpa sig till 32,466 kronor 44 öre, varav 13,600 kronor redan av Eders Kungl. Maj:t anvisats till utgifterna för de mest brådskande anordningarna. Samtliga merkostnader hava av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagits skola täckas av besparingar å vissa extra anslag.

Då riksdagen icke funnit något att häremot erinra, har riksdagen medgivit, att till ersättande av det genom brev den 13 augusti 1917 anvisade beloppet, 13,600 kronor, samt för täckande av ytterligare kostnader för färdigställandet av ångpanneverkstaden vid flottans station i Karlskrona må, utöver det av 1914 års senare riksdag till uppförande av nämnda verkstad beviljade anslaget å 101,000 kronor, användas återstående belopp av följande på extra stat beviljade anslag, nämligen:

1,109 kronor 43 öre av det utav 1909 års riksdag beviljade anslaget till nybyggnad av ett militärhäkte i Karlskrona;

2,271 kronor 40 öre av det utav samma års riksdag beviljade anslaget till ändringsarbeten inom kok-, bad- och tvätthuset i Karlskrona;

1,856 kronor 56 öre av det utav 1910 års riksdag beviljade anslaget till inredning å flottans samtliga stridsfartyg av durkar för förvaring av viss sprängningsmateriel;

15,209 kronor 5 öre av det utav 1912 års riksdag beviljade anslaget till påbyggnad av sjömanskårens kasern II i Karlskrona m. m.; och 12,000 kronor av det utav 1913 års riksdag beviljade anslaget till modernisering och utvidgning av järngjuteriet vid flottans varv i Karlskrona m. m.

18:o) Under punkt 18 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av elektrisk belysning i vissa lokaler inom beklädnadsförrådet vid flottans station i Stockholm bevilja på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 10,500 kronor.

Med ifrågavarande anslag avses att täcka kostnaderna för utbyte av den nuvarande gasbelysningen i beklädnadsförrådet mot elektrisk belysning.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *anordnande av elektrisk belysning i vissa lokaler inom beklädnadsförrådet vid flottans station i Stockholm* beviljat på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 10,500 kronor.

19:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen till *reparation av sjömanskårens vid flottans station i Stockholm avträdesinrättningar m. m.* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 78,600 kronor.

20:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *anskaffning av moderna arbetsmaskiner för flottans varv i Stockholm* beviljat ett reservationsanslag av 189,600 kronor samt därav på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 94,800 kronor.

21:o) Under punkt 21 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av torpedinskjutningsstation vid Bosön å Lidingön bevilja ett reservationsanslag av 373,450 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisa ett belopp av 187,450 kronor.

Enligt vad departementschefen anfört, kunde och borde nu förevarande fråga upptagas till prövning utan samband med flottstationsfrågan. Av vad som anförts till stöd för anläggning av torpedinskjutningsstation syntes framgå, att denna anläggning vore av behovet påkallad. Såväl ekonomiska skäl som hänsynen till torpedvapnets krigsberedskap talade för att en förbättrad anordning borde åvägbringas för inskjutning av torpeder för flottans station i Stockholm.

De i ärendet verkställda utredningarna hade påvisat, att lämplig förläggningsplats för inskjutningsstationen finnes vid Bosön å Lidingön, där erforderlig mark och för torpedskjutning lämpligt vattenområde kunde erhållas.

Det av Eders Kungl. Maj:t här framlagda förslaget avser såväl markförvärv för inskjutningsstationen som densammans anordnande i övrigt.

Markförvärvet ensamt har av marinförvaltningen beräknats draga en kostnad av 50,000 kronor.

Riksdagen har ansett det vara av vikt, att den för inskjutningsstationen erforderliga marken redan nu förvärvas. Däremot har riksdagen funnit, att med stationens anordnande i övrigt bör anstå i avvaktan på den lösning frågan om ny torpedverkstad kan erhålla, enär enligt vad riksdagen inhämtat den nu föreslagna stationens omfattning därav kan röna inflytande.

Anslaget lärer lämpligen böra erhålla karaktär av förslagsanslag, högst.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för *inköp av mark för torpedinskjutningsstation* vid Bosön å Lidingön å extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

22:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag under punkt 22 har riksdagen av det utav 1916 års riksdag till *anordnande av en örlogsdepå vid Göteborg* beviljade anslaget å 360,000 kronor anvisat på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag ett belopp av 60,000 kronor.

23:o) I en till riksdagen avlåten, den 9 april 1918 dagtecknad proposition (nr 269), har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att, med godkännande av ett i statsrådsprotokollet omförmält förslag till avtal mellan staten och Karlskrona stad beträffande upplåtelse till staten av vissa tomter å Saltö, för inköp av tomterna nr 3, 4 och 5 i kvarteret III å nämnda ö samt för utförande av vissa i samband därmed stående gatuarbeten på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 25,580 kronor;

dels ock att för uppförande å nämnda tomter, i enlighet med ett i statsrådsprotokollet förordat förslag, av ett bostadshus för varvsarbetare vid flottans station i Karlskrona bevilja ett reservationsanslag av 399,500 kronor och därav anvisa å tilläggsstat till riksstaten för år 1918 ett belopp av 150,000 kronor och å extra stat för år 1919 återstående 249,500 kronor.

I proposition till 1917 års riksdag (nr 76) föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att av sjätte huvudtitelns allmänna besparingar finge användas ett belopp av högst 52,600 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för utförande av en brobyggnad över Saltösund i Karlskrona. Nämnda belopp utgjorde $\frac{2}{3}$ av den beräknade kostnaden för bron, 79,000 kronor.

I sin med anledning av denna proposition avlätna skrivelse (nr 156) anmälde riksdagen, att riksdagen, då för lösande av arbetspersonalens vid kronovarvet i Karlskrona bostadsfråga staten måste anses äga ett direkt intresse av den ifrågasatta brobyggnadens tillkomst, bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning. Riksdagen uttalade därvid tillika, att riksdagen förutsatte, att Eders Kungl. Maj:t med Karlskrona stad träffade sådan överenskommelse, att av det tomtområde, som genom denna brobyggnads uppförande utvunnes, en tillräcklig del måtte för en avsevärd tid framåt stå till förfogande för tillgodoseende av varvsarbetarnas behov av lämpliga bostäder.

För tillgodoseende av sistnämnda ändamål har Eders Kungl. Maj:t nu låtit uppgöra förslag till avtal mellan staten och Karlskrona stad, avseende inköp för statens räkning av vissa tomter å Saltö till ett pris av 12 kronor per kvadratmeter. Detta förslag har redan för Karlskrona stads vidkommande godkänts, under förutsättning att köpet komme till stånd senast den 31 december 1918. Ifrågavarande avtalsförslag har nu förelagts riksdagen till godkännande.

Vidare har utarbetats ritningsförslag jämte tillhörande kostnadsberäkning till uppförande å nämnda tomter av ett bostadshus, innehållande 32 lägenheter om 1 rum och kök samt 9 lägenheter om 2 rum och kök. Kostnaderna för inköp av tomterna, som innefatta tillhoppa 1,840 kvadratmeter, skulle uppgå till 22,080 kronor, vilken köpeskilling enligt bestämmelse i avtalet skulle kontant gäldas vid köpebrevets under-tecknande. Härtill komma utgifterna för kronan åliggande gatuarbete med 3,500 kronor. Kostnaderna för byggnaden hava beräknats till sammanlagt 399,500 kronor. Den totala kostnaden utgör sålunda 425,080 kronor.

De föreslagna byggnadsarbetena äro avsedda att omedelbart påbörjas, och har med anledning härav en del av det beräknade beloppet ansetts böra uppföras å tilläggsstat för år 1918.

Av den lämnade utredningen i ärendet har riksdagen funnit sig övertygad om nödvändigheten av att åtgärder snarast vidtagas för tillgodoseende av marinens varvsarbetares behov av bostäder, och har riksdagen tillika funnit det framlagda förslaget ägnat att i någon mån avhjälpa den brist å lämpliga bostäder, som för närvarande är rådande i Karlskrona.

Riksdagen har med anledning härav ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får beträffande 1919 års stat anmäla, att riksdagen för uppförande å vissa tomter å Saltö, i enlighet med ett i statsrådsproto-

kollet över sjöförsvarsärenden den 9 april 1918 förordat förslag, av ett *hostadshus för varvsarbetare vid flottans station i Karlskrona* beviljat ett reservationsanslag av 399,500 kronor och därav anvisat å extra stat för år 1919 249,500 kronor.

Övningar.

24:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 23 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 höja reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 3,828,000 kronor, med 134,000 kronor till 3,962,000 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i till riksdagen avlåten proposition nr 341 angående omorganisation av skeppsgosseutbildningen med ändring av berörda framställning föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka ifrågavarande anslag med 108,000 kronor till 3,936,000 kronor.

Den av Eders Kungl. Maj:t såsom erforderlig senast beräknade förhöjningen å förevarande anslag utgör 108,000 kronor. I detta belopp ingår en summa av 25,000 kronor för bestridande av kostnader på grund av förhöjningen i dagtraktamenten, vilken av innevarande års riksdag beslutats. Då emellertid kostnaderna härför skola bestridas av ett av riksdagen särskilt för ändamålet anvisat anslag, behöver någon förhöjning av nu ifrågavarande anslag av den angivna anledningen icke ske.

Kostnadsökningen under anslaget kan härigenom begränsas till 83,000 kronor, vilken höjning riksdagen ansett sig böra medgiva.

Såsom förstärkning av detta anslag har å extra stat för år 1919 äskats ett belopp av 1,180,000 kronor, ungefär motsvarande 30 procent av det ordinarie anslaget. Genom begränsningen i det ordinarie anslaget torde emellertid även förstärkningsanslaget kunna något begränsas och följaktligen upptagas med 1,165,000 kronor.

Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i denna punkt framställda förslag har riksdagen i riksstaten för år 1919 höjt reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 3,828,000 kronor, med 83,000 kronor till 3,911,000 kronor.

25:o) Under hänvisning till vad riksdagen under närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla att riksdagen till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 1,165,000 kronor.

26:o) Under punkt 25 har Eders Kungl. Maj:t upptagit ordinarie förslagsanslaget till sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m. med oförändrat belopp, 914,789 kronor.

De ökningar beträffande kostnaderna för sjöbeväringens beklädnad, vilka uppstått på grund av rådande dyrtid, hava av departementschefen ansetts böra, i likhet med vad som skett i fråga om ett flertal motsvarande anslag under fjärde och femte huvudtitlarna, bestridas genom uppförande å extra stat av ett förslagsanslag, högst.

Beklädnadskostnaden ingår i det ordinarie anslaget med 349,364 kronor. Å detta belopp har för bestridande av den av dyrtiden förorsakade merkostnaden beräknats en förhöjning med 50 procent. I runt tal skulle alltså för ifrågavarande ändamål såsom förstärkningsanslag å extra stat erfordras 175,000 kronor, under det att det ordinarie anslaget skulle upptagas med oförändrat belopp.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla vad sålunda föreslagits, får alltså beträffande sistnämnda anslag anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 upptagit ordinarie förslagsanslaget till sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m. med oförändrat belopp, 914,789 kronor.

27:o) Under hänvisning till vad riksdagen under närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla att riksdagen till *förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m.* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 175,000 kronor.

Artilleribehov.

28:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 27 föreslagit riksdagen att till nya kärnrör för kanoner vid flottan bevilja på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 84,000 kronor.

Ifrågavarande anslag erfordras för att fortsätta det påbörjade arbetet med att förse sådana kanoner, som fått refflingen försliten, med nya kärnrör.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *nya kärnrör för kanoner vid flottan* beviljat på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 84,000 kronor.

29:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen av det utav 1917 års riksdag till *anskaffning av tubkanoner för flottan* beviljade reservationsanslaget å 75,000 kronor på extra stat för år 1919 anvisat återstående, ännu icke anvisade beloppet 37,500 kronor.

30:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 29 har riksdagen

dels av det utav 1916 års riksdag för *anskaffning av kanoner och kulsprutor i reserv för flottans fartyg* beviljade anslaget av 275,000 kronor på extra stat för år 1919 anvisat såsom reservationsanslag återstående, ännu icke anvisade beloppet 90,000 kronor.

dels ock av det utav 1917 års riksdag för omförmälda ändamål beviljade ytterligare reservationsanslaget av 65,000 kronor på extra stat för år 1919 anvisat återstående, ännu icke anvisade beloppet 32,500 kronor.

31:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 30 framställda förslag har riksdagen av det utav 1917 års riksdag till *förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia* beviljade reservationsanslaget å 310,000 kronor på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 55,000 kronor.

32:o) Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t i punkt 31 föreslagit får riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande handlingarna av hemlig natur, anmäla, att riksdagen för *artilleribestyckning å vissa 1:a klass undervattensbåtar* beviljat ett reservationsanslag av 120,000 kronor samt därav på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 60,000 kronor.

Torped- och gnistsignalväsendet m. m.

33:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen av det utav 1915 års riksdag till *anskaffning av torpeder i reserv* beviljade anslaget av 200,000 kronor på extra stat för år 1919 anvisat såsom reservationsanslag återstående, ännu icke anvisade beloppet 50,000 kronor.

34:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 33 har riksdagen av det utav 1917 års riksdag till *anskaffning av ytterligare en utredning torpeder för jagarna Vale och Vidar* beviljade reservationsanslaget å 126,000 kronor på extra stat för år 1919 anvisat återstående, ännu icke anvisade beloppet 63,000 kronor.

35:o) Uti punkt 34 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för *anskaffning av reservmateriel för marinens gniststationer* på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Med detta anslag avses att fortsätta den *anskaffning av ifrågasvarande reservmateriel*, som genom beviljande av anslag för ändamålet å 1918 års stat påbörjats.

Riksdagen har med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag för *anskaffning av reservmateriel för marinens gniststationer* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

36:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 35 föreslagit riksdagen att till nya kondensatorer för vissa gniststationer på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Då ifrågavarande anskaffning är ägnad att höja de befintliga gniststationernas kapacitet, har riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag till *nya kondensatorer för vissa gniststationer* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

37:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 36 föreslagit riksdagen att till försök med torped-, gnist- och flygmateriel på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har under en följd av år beviljats ett extra anslag å 35,000 kronor.

På grund av den allmänna prisstegringen har emellertid nu ett belopp av 50,000 kronor ansetts erforderligt för dessa försöks utförande.

Då riksdagen icke funnit något att erinra beträffande detta anslag, får riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, anmäla, att riksdagen till *försök med torped-, gnist- och flygmateriel* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Minväsendet.

38:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag i punkt 37 har riksdagen av det utav 1917 års riksdag för *anskaffning av kontraminmateriel för flottan* beviljade reservationsanslaget av 456,000 kronor på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 152,000 kronor.

Kustartilleriet.

Avlöning.

39:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 38 föreslagit riksdagen dels att godkänna stat för kustartilleriets personal av den lydelse, bilagan nr 12 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisar; dels

ock att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till avlöning för kustartilleriets personal, nu 1,616,726 kronor, med 45,008 kronor till 1,661,734 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 411) anmäler, har riksdagen med godkännande av det vid nämnda skrivelse fogade förslag till stat för kustartilleriets personal ökat förslagsanslaget till avlöning för kustartilleriets personal, nu 1,616,726 kronor, med 141,709 kronor till 1,758,435 kronor.

40:o) Under hänvisning till vad under punkt 5 här ovan anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 till rekapi- tulations- och avskedspremier vid kustartilleriet uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 44,000 kronor.

Intendenturen.

41:o) Under punkt 40 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t upptagit ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap med oförändrat belopp, 142,800 kronor.

I propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag är detta anslag för år 1919 upptaget med samma belopp som för innevarande år eller 142,800 kronor.

1917 års riksdag beviljade till anslaget förstärkning ett belopp av 28,600 kronor. Härav återstår emellertid ett vid 1918 års början odisponerat belopp av 1,700 kronor. Merkostnaderna för samma år skulle dock — sedan dessa 1,700 kronor tagits i anspråk — uppgå till omkring 56,130 kronor, vilket belopp av Eders Kungl. Maj:t äskats å 1918 års tilläggsstat.

För år 1919 har någon förändring i det ordinarie anslaget belopp mot vad år 1914 angivits icke av Eders Kungl. Maj:t ifrågasatts. Ett belopp, motsvarande 45 procent av det ordinarie anslaget slutsumma, eller i runt tal 64,300 kronor, har däremot äskats å extra stat för år 1919 såsom anslagsförstärkning.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts i denna punkt framlagda förslag, har i riksstaten för år 1919 upptagit ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap med oförändrat belopp, 142,800 kronor.

42:o) Under hänvisning till vad riksdagen under närmast föregående punkt anført får riksdagen anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 64,300 kronor.

43:o) I punkt 42 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 minska förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, nu 582,100 kronor, med 12,500 kronor till 569,600 kronor.

Den av Eders Kungl. Maj:t för år 1919 föreslagna minskningen av anslaget med 12,500 kronor är föranledd därav, att underhållskostnaderna för utspisningsmateriel överflyttats från ifrågavarande anslag till kustartilleriets underhållsanslag.

För anslagets förstärkning har emellertid å extra stat för år 1919 äskats ett belopp av 256,300 kronor, motsvarande i runt tal 45 procent av det ordinarie anslagets slutsumma.

Vad Eders Kungl. Maj:t uti nu förevarande punkt föreslagit har icke föranlett någon erinran från riksdagens sida.

Riksdagen får anmäla att riksdagen i riksstaten för år 1919 minskat förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, nu 582,100 kronor, med 12,500 kronor till 569,600 kronor.

44:o) Med åberopande av vad riksdagen under närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen *till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 256,300 kronor.

Nybyggnad och underhåll.

45:o) Under punkt 44 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 höja reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, nu 553,350 kronor, med 130,300 kronor till 683,650 kronor.

I riksstaten för innevarande år är detta anslag upptaget med 553,350 kronor. I förhållande till anslagssumman för år 1917 innebar detta belopp en ökning med 26,050 kronor, fördelade på anslagets tre titlar på följande sätt:

I. Underhåll av byggnader	kronor 10,200: —
II. Underhåll av kustfästningarnas inventarier	» 11,100: —
III. Åtskilliga behov	» 4,750: —

Summa kronor 26,050: —

I nämnda belopp, 26,050 kronor, voro icke inberäknade några kostnader till följd av inträffade prisstegringar å materialier och arbete.

Beträffande sättet för bestridandet av utgifter, som kunde föranledas av dylika prisstegringar, anförde föredragande departementschefen i statsverkspropositionen till 1917 års riksdag att, därest det ordinarie anslaget för år 1918 skulle visa sig otillräckligt, Eders Kungl. Maj:t borde äga att, i den mån de ökade utgifterna från anslaget föranletts av prisökningar å materialier och arbete, låta av tillgängliga medel förskjuta erforderlig fyllnad, varom sedermera anmälan skulle ske till riksdagen för förskottets ersättande.

I sin skrivelse (nr 5) rörande regleringen av utgifterna under riksstatsens femte huvudtitel uttalade riksdagen, att riksdagen icke ansett sig kunna biträda denna departementschefens uppfattning. Riksdagen anförde i förevarande hänseende vidare, att, då 1916 års riksdag i fråga om anslaget till flottans nybyggnad och underhåll uttalade, att förskott av nyssnämnd art icke syntes böra ske annat än i den mån de ökade utgifterna från anslaget föranletts av prisökningar å materialier och arbete, föranleddes detta därav, att riksdagen ansåg fartygsmaterielens underhåll icke kunna utan våda uppskjutas. Då emellertid åtskilliga av de underhållsarbeten, som förekomme vid fästningarna, torde vara av den art, att därmed utan större olägenheter kunde anstå, till dess erforderliga medel hunnit av riksdagen anvisas, syntes det riksdagen lämpligare, att till ett kommande år ett förstärkningsanslag vid förevarande anslag, i likhet med vad redan skett beträffande ett flertal anslag av motsvarande beskaffenhet, bleve å riksstaten uppfört.

Beträffande det ordinarie anslaget har Eders Kungl. Maj:t till en början nu begärt förhöjningar å de särskilda titlarna enligt nedanstående fördelning:

I. Underhåll av byggnader	kronor 13,500: —
II. Underhåll av kustfästningarnas inventarier	» 17,650: —
III. Åtskilliga behov:	
för underhåll m m. av utspisningsmateriel (jfr punkt 42:o)	kronor 12,500: —
» underhåll av maskiner m.m. i tvättinrättningen å Rindö	» 1,000: —
» underhåll av kaserninventarier vid Hemsö kustartillerikår	» 2,000: —
» underhåll av handvapensförrådet	» 300: —
	<hr/>
	Transport kronor 31,150: —

	Transport kronor	31,150: —
för sjöförbindelser i Vaxholms fästning	kronor	5,000: —
» sjöförbindelser i Hemsö fästning	»	5,000: —
» tillsyningspersonal i Hemsö fästning	»	1,050: —
» tillsyningsman vid Norrlands mineringsavdelning	»	350: —
» ökning av arvode till tillsyningsman å Espeskär	»	250: —
» yttre renhållning i Hemsö fästning och vid Hemsö kustartillerikår	»	1,800: —
» underhåll av musikinstrument vid Hemsö kustartillerikår	»	100: —
		» 29,350: —
	Summa kronor	60,500: —

Därutöver har Eders Kungl. Maj:t föreslagit att följande anslagsposter skola beräknas å förevarande ordinarie anslag:

Vissa kostnader för kustartilleriet tillhörig materiel.....	kronor	44,800: —
Vissa mindre förbättrings- och kompletteringsarbeten	»	25,000: —
	Summa kronor	69,800: —

Den förstnämnda av dessa poster har för beredande av större enhetlighet i marinens räkenskapsväsende av Eders Kungl. Maj:t ansetts böra överflyttas till detta anslag från anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar (jfr punkt 50:o). Den sistnämnda posten åter har ansetts erforderlig för mötande av en del mindre utgifter, som böra bestridas av detta anslag. Under fjärde huvudtiteln har nämligen redan förut för gäldande av dylika mindre utgifter under byggnadsanslaget beräknats ett visst belopp.

Hela ökningen å det ordinarie anslaget skulle alltså enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag utgöra (60,500 + 69,800 =) 130,300 kronor.

Å anslagen för åren 1917 och 1918 har beräknats uppstå brist, för förstnämnda år av omkring 137,000 kronor och för innevarande år av omkring 166,000 kronor eller ungefär 30 procent av det ordinarie anslagets slutsumma för detta år. Till täckande av dessa båda belopp,

tillhoppa 303,000 kronor, hava medel av Eders Kungl. Maj:t äskats å tilläggsstat för år 1918.

Även för år 1919 beräknas anslaget komma att uppvisa en avsevärd brist. Med stöd av riksdagens uttalande föregående år har Eders Kungl. Maj:t därför även beträffande detta anslag begärt en förstärkning å extra stat i form av ett förslagsanslag, högst. Enligt gjorda beräkningar skulle för ändamålet erfordras 197,600 kronor.

Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts under denna punkt framlagda förslag, vilket icke föranlett någon erinran från riksdagens sida, har riksdagen i riksstaten för år 1919 höjt reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, nu 553,350 kronor, med 130,300 kronor till 683,650 kronor.

46:o) Med åberopande av vad riksdagen under punkt 45:o) anført får riksdagen anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 197,600 kronor.

47:o) Uti punkt 46 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till uppförande av byggnader i Vaxholms fästning för officerare och underofficerare bevilja ett reservationsanslag av 474,200 kronor samt därav på extra stat för år 1919 anvisa ett belopp av 118,550 kronor.

I fråga om detta anslagsbehov har departementschefen bl. a. anført följande:

»Tillgången på kronan tillhöriga byggnader, avsedda för inkvartering av officerare, underofficerare och underofficerskorpraler i Vaxholms fästning, är för närvarande synnerligen begränsad. Särskilt vid Oscar-Fredriksborg vållas härav allvarliga olägenheter, enär möjligheterna att förhyra lägenheter i privata byggnader därstädes äro jämförelsevis obetydliga. De fåtaliga vid Oscar-Fredriksborg befintliga, enskilda tillhöriga byggnaderna innehålla endast smärre lägenheter, lämpade för inkvartering av underofficerskorpraler eller möjligen underofficerare. En stor del av underofficerskorpralerna hava därför blivit nödsakade att förhyra bostad i byggnader, som äro uppförda på betydande avstånd från Oscar-Fredriksborg. Några bostäder, lämpade för uthyrning till officerare, finnas knappast därstädes.»

Den personal, som beräknats behöva förläggas till Oscar-Fredriksborg, utgör

- 2 regementsofficerare,
- 10 kaptener,
- 1 läkare,
- 20 subalternofficerare,

1 musikdirektör,
50 underofficerare och
78 underofficerskorpraler.

De av dessa befattningshavare, som äro gifta och för vilka inkvartering i kronans hus i första hand ansetts böra beredas, hava beräknats till följande antal:

regementsofficerare, samtliga eller 2,
kaptener, 80 % » 8,
läkare » 1,
subalternofficerare, 25 % » 5,
musikdirektör » 1,
underofficerare, 94 % » 47, samt
underofficerskorpraler, 33 $\frac{1}{3}$ % » 26.

Någon annan möjlighet att inkvartera denna personal än att kronan själv uppför de härför erforderliga byggnaderna har icke ansetts vara för handen. Den uppgjorda byggnadsplanen samt kostnaderna för densammans utförande framgå av nedanstående specifikation:

	Ord- nings- följd vid bygg- nads- arbeten- nas utfö- rande.	Kostnad för				Summa kostna- der. Kronor.
		Byggnads- arbeten. Kronor.	Vatten- och avlopps- ledning- ar. Kronor.	Elek- triska ledning- ar. Kronor.	Plane- ringar. Kronor.	
<i>I Vaxholm.</i>						
Regementschefsbostad	1	67,000	15,500	2,000	4,000	88,500
Kommandantsbostad	2	63,000	21,500	2,000	4,000	90,500
<i>Vid Oscar-Fredriksborg.</i>						
Officersbyggnad	3	182,500	18,500	5,500	7,000	213,500
Underofficersbyggnad för underofficerare av 1:a graden	4	97,000	11,500	3,200	5,500	117,200
Underofficersbyggnad för underofficerare av 2:a graden	5	63,000	9,000	2,700	4,000	78,700
<i>I Vaxholm.</i>						
Officersbostad	6	198,000	33,000	5,400	7,000	243,400
		670,500	109,000	20,800	31,500	831,800
Ritningar, kontroll, byråkostnader och oförutsedda utgifter						103,000
					Summa kronor	934,800

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 5 häft. (Nr 5 A—5 B.)

Det av Eders Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget avser emellertid allenast uppförande av följande byggnader:

kommendantsbostaden	kronor	90,500: —
officersbyggnaden vid Oscar-Fredriksborg	»	213,500: —
underofficersbyggnaden för underofficerare av 1. graden	»	117,200: —
ritningar m. m. för kommendantsbostaden	»	10,000: —
ritningar m. m. för övriga två byggnader	»	43,000: —
		<hr/>
	Summa kronor	474,200: —

Byggnadskostnaderna hava av Eders Kungl. Maj:t ansetts böra fördelas på åren 1919—1922 samt utgå med 118,550 kronor för vart och ett av dessa år.

Vid granskningen av de för ifrågavarande byggnader uppgjorda förslagsritningarna har riksdagen icke funnit desamma tillfredsställande beträffande underofficersbyggnaden, där rummen enligt förslaget torde bliva väl små samt genom olämpliga takanordningar för mörka, samt i fråga om kommendantsbostaden, som torde kunna för ungefär samma kostnader genom ett förenklat byggnadssätt göras rymligare.

Därjämte bör enligt riksdagens mening vid en förnyad utredning tagas under omprövning, huruvida icke byggnaderna lämpligen böra uppföras av sten i stället för av trä.

Ritningarna till officersbostaden hava däremot icke givit riksdagen anledning till erinran.

De för ritningar, kontroll, byråkostnader och oförutsedda utgifter beräknade beloppen har riksdagen funnit vara väl högt tilltagna och därför ansett sig kunna nedsätta desamma till 10 % av kostnadssumman.

Riksdagen, som till fullo inser behovet av den ifrågavarande underofficersbyggnaden, förväntar, att nytt förslag rörande denna byggnad kommer att framläggas till nästkommande års riksdag.

Det belopp, som enligt vad riksdagen ovan anfört skulle erfordras utgör sålunda $(213,500 + 10\% \cdot 213,500 =) 234,850$ kronor, att utgå till hälften under år 1919.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *uppförande av officersbyggnad i Vaxholms fästning* beviljat ett anslag av 234,850 kronor och därav på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 117,425 kronor.

48:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 47 föreslagit riksdagen att för anordnande av vatten- och avloppsledningar för befäls- och under-

befälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente bevilja ett reservationsanslag av 95,000 kronor samt därav på extra stat för år 1919 anvisa ett belopp av 35,000 kronor.

Av den utav departementschefen lämnade utredningen har riksdagen funnit sig övertygad om nödvändigheten av att tillgodose förevarande anslagskrav.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för anordnande av *vatten- och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente* beviljat ett reservationsanslag av 95,000 kronor samt därav på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 35,000 kronor.

49:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag får riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande handlingarna av hemlig natur, anmäla, att riksdagen för *revidering och utvidgning av positionskartan över Vaxholms fästning* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Övningar.

50:o) Under punkt 49 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 minska reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 492,600 kronor, med 41,300 kronor till 451,300 kronor.

Då viss materiel, som vid tiden för avlåtandet av propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag förutsattes skola bliva färdig under loppet av år 1919, icke torde under nämnda år kunna tagas i bruk, har någon ändring i det ordinarie anslagets belopp för år 1918, 492,600 kronor, icke ansetts böra för år 1919 vidtagas med hänsyn till omfattningen av den för övningar avsedda materielen.

Å anslaget har däremot beräknats en ökning med 3,500 kronor på grund av den numera beslutade höjningen i dagtraktamentena. Då emellertid kostnaderna härför skola bestridas av ett av riksdagen särskilt för ändamålet anvisat anslag, torde någon förhöjning av nu ifrågakvarande anslag av den angivna anledningen icke behöva ske.

Vidare har anslaget av Eders Kungl. Maj:ts ansetts kunna nedsättas med 44,800 kronor, när vissa kostnader från detta anslag överflyttats till kustartilleriets underhållsanslag.

Till förhindrande av att kustartilleriets tjänstbarhet minskas, genom att på grund av prisstegringarna en alltför avsevärd reduktion i den för övningarna avsedda ammunitionsmängden företages, har Eders Kungl.

Maj:t ansett ett belopp av 230,000 kronor utöver redan anvisade medel för innevarande år erforderligt, varför detsamma äskats å 1918 års tilläggsstat.

Dessutom har för år 1919 en förstärkning av detta anslag begärts med 200,000 kronor eller 45 procent av det ordinarie anslaget slutsumma.

Riksdagen, som icke har något att erinra beträffande den föreslagna förstärkningen av förevarande anslag, får med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i denna punkt framlagda förslag anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 minskat reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 492,600 kronor, med 44,800 kronor till 447,800 kronor.

51:o) Under hänvisning till vad riksdagen under närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 200,000 kronor.

52:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 51 upptagit ordinarie förslagsanslaget till kustartilleribeväringsens avlöning och beklädnad m. m. med oförändrat belopp, 430,000 kronor.

Emellertid har ett förstärkningsanslag uppgående till 50 procent av den del av det ordinarie anslaget, som avses för beklädnaden, eller av 179,000 kronor, utav Eders Kungl. Maj:t äskats med 89,500 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att häremot erinra, har i riksstaten för år 1919 upptagit ordinarie förslagsanslaget till kustartilleribeväringsens avlöning och beklädnad m. m. med oförändrat belopp, 430,000 kronor.

53:o) Med återopande av vad riksdagen under närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till kustartilleribeväringsens avlöning och beklädnad m. m.* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 89,500 kronor.

54:o) I punkt 53 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet å extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet* å extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst 75,000 kronor.

Artilleribehov.

55:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 54 föreslagit riksdagen att till anskaffning av artilleriammunition för kustfästningarna bevilja ett

reservationsanslag av 250,000 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisa ett belopp av 125,000 kronor.

1916 års riksdag beviljade för samma ändamål ett belopp av 500,000 kronor.

Det av Eders Kungl. Maj:t nu äskade beloppet är avsett att användas till anskaffande av ytterligare en del av den för kustfästningarna såsom behöflig ansedda ammunitionsutrustningen.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, har med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag till *anskaffning av artilleriammunition för kustfästningarna* beviljat ett reservationsanslag av 250,000 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 125,000 kronor.

56:o) Under punkt 55 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för ändring av vissa kustfästningarna tillhörande kanoner till luftkanoner bevilja ett reservationsanslag av 214,900 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisa ett belopp av 47,450 kronor.

Av det av Eders Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskade beloppet, 214,900 kronor, har en anvisning å 60,000 kronor begärts å 1918 års tilläggsstat, varjämte å 1919 års riksstat 47,450 kronor ansetts böra anvisas.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, har med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt för *ändring av vissa kustfästningarna tillhörande kanoner till luftkanoner* beviljat ett reservationsanslag av 214,900 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 47,450 kronor.

57:o) I punkt 56 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till provisoriska anordningar för spärr- och strandbestyckning i Vaxholms fästning bevilja ett reservationsanslag av 195,950 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisa ett belopp av 50,000 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till detta ärende hörande hemliga handlingarna har icke velat motsätta sig det framlagda förslaget, och har alltså till *provisoriska anordningar för spärr- och strandbestyckning i Vaxholms fästning* beviljat ett reservationsanslag av 195,950 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 50,000 kronor.

Minväsendet.

58:o) Under punkt 57 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anskaffning av minmateriel för kustfästningarna bevilja ett reservationsanslag av 190,000 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisa ett belopp av 95,000 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, har med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag för *anskaffning av minmateriel för kustfästningarna* beviljat ett reservationsanslag av 190,000 kronor och därav på extra stat för år 1919 anvisat ett belopp av 95,000 kronor.

Flottan och kustartilleriet.

59:o) I punkt 58 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att med godkännande av stat för reservstat för marinen av den lydelse, bilagan nr 13 vid statsrådsprotokollet den 14 januari 1918 angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1919 höja förslagsanslaget till reservstat för marinen, nu 29,057 kronor, med 10,054 kronor till 39,111 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innefattar, att följande nya beställningar skola uppföras å reservstaten:

regementsofficersbeställningar	vid flottan 1, vid kustartilleriet 0,
kaptens- (löjtnants-)beställningar	» » 1, » » 2,
underofficersbeställningar	» » 0, » » 2.

Detta medför en kostnadsökning av i jämnt krontal 10,054 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen, med godkännande av stat för reservstat för marinen av den lydelse, bilagan nr 13 vid statsrådsprotokollet angående femte huvudtiteln den 14 januari 1918 utvisar, i riksstaten för år 1919 höjt förslagsanslaget till reservstat för marinen, nu 29,057 kronor, med 10,054 kronor till 39,111 kronor.

60:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och med hänvisning till vad riksdagen under punkt 5:o) här ovan anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen medgivit, att till bestridande av ökade kostnader för rekapitulationspremier vid marinen under år 1918 må användas det till extra rekryteringsbidrag vid marinen på extra stat för år 1918 beviljade förslagsanslaget av 50,000 kronor, i den mån detta anslag icke för sitt ändamål tages i anspråk.

61:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen, till *åtgärder för civilanställning av uttjänt manskap vid marinen* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

62:o) Under punkt 61 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels att av det utav 1916 års riksdag för anskaffning av viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet beviljade anslaget å 283,500 kronor på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet 94,500 kronor,

dels ock att för omförmälda ändamål på extra stat för år 1919 bevilja ett ytterligare reservationsanslag av 23,500 kronor.

Det av Eders Kungl. Maj:t äskade extra anslaget å 23,500 kronor är avsett för anskaffning av erforderlig ammunitionsutredning till vissa lätta artilleripjäser. Motsvarande belopp har jämväl begärts å tilläggsstat för år 1918.

Vad Eders Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit, har icke föranlett någon erinran från riksdagens sida.

Riksdagen får alltså anmäla att riksdagen *dels* av det utav 1916 års riksdag för *anskaffning av viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet* beviljade anslaget å 283,500 kronor på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag anvisat återstående, ännu icke anvisade beloppet 94,500 kronor,

dels ock för omförmälda ändamål på extra stat för år 1919 beviljat ett ytterligare reservationsanslag av 23,500 kronor.

63:o) I punkt 62 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till försök med minmateriel på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Sedan flera år tillbaka hava särskilda medel i form av extra anslag anvisats för utförande av försök med torped-, gnist- och flygmateriel.

Eders Kungl. Maj:t har här begärt ett reservationsanslag på extra stat för år 1919 till belopp av 25,000 kronor för bestridande av kostnaderna för sådana försök på minväsendets område, som måste anställas, för att å minmaterielen skola kunna tillämpas vunna tekniska framsteg och erfarenheter.

Riksdagen har till försök med minmateriel på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Diverse.

64:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen, till beredande av *personliga lönetillägg* för år 1919 dels åt marindirektören av 1:a graden i flottan C. E. Richson med ett belopp av 2,365 kronor, därav 1,500 kronor må anses såsom lön, 365 kronor såsom dagavlönning och 500 kronor såsom inkvarteringsbidrag, dels åt en var av bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona E. A. W. Holmberg och E. A. Collén med ett belopp av 600 kronor eller tillhopa 1,200 kronor och dels åt sergeanten över stat vid kustartilleriet A. G. Sjöqvist med 580 kronor beviljat på extra stat för nämnda år ett förslagsanslag, högst, 4,145 kronor.

65:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 65 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar nu 55,500 kronor, med 27,500 kronor till 83,000 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 44) anmält har riksdagen, med bibehållande av förevarande anslag vid oförändrat belopp, 55,500 kronor, för *höjning av de enligt resereglementet och Kungl. kungörelsen den 27 maj 1881 utgående dagtraktamentena* på extra stat för år 1919 anvisat ett förslagsanslag av 27,500 kronor.

66:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag får riksdagen, som funnit detta förslag ägnat att bringa anslagets belopp i bättre överensstämmelse med de från detsamma utgående utgifterna, anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 höjt förslagsanslaget till flyttningshjälp, nu 11,000 kronor, med 6,000 kronor till 17,000 kronor.

67:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 67 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till sjukvård för marinen nu 140,960 kronor, med 35,000 kronor till 175,960 kronor.

Höjningen av detta anslag är förorsakad av att detsamma under de senare åren utvisat betydande brister.

Vad Eders Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 ökat förslagsanslaget till sjukvård för marinen, nu 140,960 kronor, med 35,000 kronor till 175,960 kronor.

68:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 68 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, nu 350,000 kronor, med 75,000 kronor till 425,000 kronor.

Då ökningen av förevarande anslag avser att bringa detsamma i bättre överensstämmelse med utgifterna å anslaget, får riksdagen anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 ökat förslagsanslaget till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, nu 350,000 kronor, med 75,000 kronor till 425,000 kronor.

69:o) I punkt 69 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m. på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 14,575 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i propositionen nr 341 angående omorganisation av skeppsgosseutbildningen m. m. med ändring i ovannämnda framställning föreslagit riksdagen att för ifrågavarande ändamål på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 12,475 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för innevarande år beviljats ett extra anslag å 11,950 kronor.

Ökningen å det i statsverkspropositionen beräknade anslaget för år 1919 hänför sig till följande poster:

Höjning av det för medikamenter och bad beräknade beloppet	kronor 1,300: —
Kostnader för tandvård	» 500: —
Hyra för mässlokaler	» 850: —
	<hr/>
	Summa kronor 2,650: —

Anslaget har följaktligen i statsverkspropositionen av Eders Kungl. Maj:t upptagits med (11,950 + 2,625 =) 14,575 kronor. På grund av skeppsgosseutbildningens omorganisation har emellertid detta anslagsbelopp ansatts kunna nedsättas med 2,100 kronor till 12,475 kronor.

Med bifall till detta förslag har riksdagen för *arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m.* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 12,475 kronor.

70:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 410) anmäler, har riksdagen för *anskaffning av en enkel tandklinikuppsättning för skeppsgossekåren i Marstrand* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 2,000 kronor.

71:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen, då den föreslagna ökningen å förevarande anslag är avsedd för åstadkommande av bättre överensstämmelse mellan anslagets belopp och utgifterna under detsamma, i riksstaten för år 1919 ökat förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 140,000 kronor, med 40,000 kronor till 180,000 kronor.

72:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 71 har riksdagen, som icke haft något att erinra mot vare sig den äskade anslagshöjningen eller förändringen i anslagets natur,

dels i riksstaten för år 1919 höjt anslaget till utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., nu 25,000 kronor, med 15,000 kronor till 40,000 kronor;

dels ock i riksstaten betecknat förevarande anslag såsom förslagsanslag.

73:o) I punkt 72 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 25,002 kronor, med 10,003 kronor till 35,005 kronor.

Då förevarande anslag visat sig otillräckligt för sitt ändamål, har Eders Kungl. Maj:t begärt en ökning av anslagsbeloppet med 10,000 kronor.

Därjämte har i anslagets slutsumma föreslagits viss jämkning för avjämnande av huvudtitelns slutsumma.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot anslagets ökning har för jämnande tillika av huvudtitelns slutsumma i riksstaten för år 1919 ökat förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 25,002 kronor, med 9,978 kronor till 34,980 kronor;

74:o) Under punkt 73 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels att i riksstaten för år 1919 öka anslaget till extra utgifter, nu 75,000 kronor, med 30,000 kronor till 105,000 kronor.

dels ock att i riksstaten beteckna förevarande anslag såsom reservationsanslag.

Ur detta anslag har utbrutits ett belopp av 50,000 kronor, avsett till bestridande av kostnaderna för vissa extra biträden, och har i stället ett särskilt anslag upptagits för detta ändamål.

Däremot har förevarande anslag på grund av förskottsväsendets avveckling ansetts böra ökas med 80,000 kronor.

Anslaget till extra utgifter har följaktligen för år 1919 beräknats till $(75,000 - 50,000 + 80,000 =)$ 105,000 kronor.

Å 1918 års tilläggsstat har därjämte av enahanda skäl, som nyss nämnts, beräknats ett belopp av 30,000 kronor.

Då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot anslaget beräkning eller mot den föreslagna förändringen av anslaget natur, har riksdagen¹

dels i riksstaten för år 1919 ökat anslaget till extra utgifter, nu 75,000 kronor, med 30,000 kronor till 105,000 kronor,

dels ock i riksstaten betecknat förevarande anslag såsom reservationsanslag.

75:o) Under punkt 74 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bestridande av vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 57,600 kronor.

Anslaget är avsett för bestridande av följande hyresutgifter:

till förhyrande av lokaler för marinförvaltningen	43,000 kronor
» » » » » sjökrigshögskolan	8,000 »
» » » » » kustartilleriets chefsexpedition	3,000 »
» hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona	1,000 »
» » » flottans varvs verkmästarförening i Karlskrona	800 »
» » » underofficerskorpralssällskapet i Karlskrona	600 »
» » » marinens varvsarbetare	1,200 »

eller tillhopa 57,600 kronor.

Med undantag för sistnämnda post utgå dessa kostnader även för innevarande år, dock att hyresbidraget till underofficerssällskapet i Karlskrona nu ansetts kunna minskas från 1,200 till 600 kronor.

Hyresbidraget till marinens varvsarbetare har ansetts böra utgå även för innevarande år och därför upptagits å 1918 års tilläggsstat.

Av utredningen i ärendet framgår, att varvschefen i Stockholm i sitt yttrande över framställningen om hyresbidrag till marinens varvsarbetare i Stockholm framhållit, att den lokal, vilken förut stått varvsarbetareförbundet till buds, hade blivit använd till missledande framställningar och till bedrivande av en mot varvsdriften vid örlogsvärven direkt riktad fientlig agitation.

Med hänsyn dels till detta varvschefens yttrande, dels till de konsekvenser ett bifall till förevarande framställning kunna tänkas medföra, har riksdagen icke kunnat undgå att ställa sig tveksam i förevarande fråga. På grund av vad departementschefen i ärendet anført har dock riksdagen ansett sig kunna bevilja det äskade anslaget. Riksdagen

vill dock härvid uttala, dels att riksdagen förutsätter, att, på sätt departementschefen ifrågasatt, erforderliga åtgärder vidtagas för att de missförhållanden, som tidigare enligt varvschefens uppgift förekommit, icke för framtiden må upprepas, dels att, därest framställning om liknande bidrag från andra sammanslutningar skulle komma att göras, sådan framställning bör av riksdagen bifallas endast där särskilt tungt vägande skäl därför kunna anses föreligga.

Med anledning av vad riksdagen sålunda anført, har riksdagen till *bestridande av vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 57,600 kronor.

76:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 75 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 under femte huvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, förslagsanslag» å 65,000 kronor.

I samband med förskottsväsendets avveckling hava under samtliga huvudtitlar för nu ifrågavarande ändamål äskats särskilda anslag. För femte huvudtiteln vidkommande har detta beräknats till 65,000 kronor.

För bestridande av motsvarande utgifter under år 1918 har enahanda belopp äskats å tilläggsstat för samma år.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 uppfört ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, förslagsanslag» å 65,000 kronor.

77:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse (nr 355) anmält, har riksdagen till *beredande av tillfällig löneförbättring under år 1919 åt viss personal vid marinen* beviljat å extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 1,275,000 kronor.

78:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 77 föreslagit riksdagen att för anställande av extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 63,900 kronor.

Kostnaderna för ifrågavarande ändamål, vilka förut bestritts dels från anslaget till extra utgifter och dels under förskottstitel, hava nu av Eders Kungl. Maj:t ansetts böra upptagas såsom särskilt riksstatsanslag med förslagsanslags natur.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för *anställande av extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna* på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag av 63,900 kronor.

79:o) Under punkt 78 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anskaffning av instrumentutredning för ögonundersökning och

- ögonbehandling vid flottans stationer på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

Riksdagen har till *anskaffning av instrumentutredning för ögonundersökning och ögonbehandling vid flottans stationer* på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

II. HANDELN.

Sjökarteverket.

80:o) Under punkt 79 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till sjökarteverket och till utförande av sjömätningar, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, i det till sjökarteverket uppförda ordinarie anslaget, nu 101,800 kronor, måtte beräknas en förhöjning av 24,000 kronor och detta anslag i dess helhet sålunda beräknas till 125,800 kronor.

Uti punkt 80 har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att i avvaktan på sistnämnda, sålunda förebådade proposition till utförande av sjömätningar bland de extra reservationsanslagen å femte huvudtiteln för år 1919 beräkna ett belopp av 158,200 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 16 april 1918 dagtecknad proposition (nr 340), under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för den civila personalen vid sjökarteverket, att gälla från och med år 1919:

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
I. Bestämt anslag.					
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 aktuarie	2,600	1,600	300	4,500	
1 kartograf.....	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 manlig ritare eller gravör...	1,700	1,000	300	3,000	
11 manliga ritare eller gravörer	18,700	11,000	3,300	33,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.
1 redogörare	1,700	1,000	300	3,000	
1 kvinnligt biträde av andra graden	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 dito	900	550	150	1,600	
1 kvinnligt biträde av första graden	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
Till arvode åt den, som förordnas att leda och övervaka rit- och gravyrarbetena	—	—	—	600	
Till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritar- och gravörelever samt vikariatsersättningar	—	—	—	12,800	
Säger	—	—	—	72,300	
II. Förslagsanslag.					
Till ålderstillägg	—	—	—	5,000	
Summa	—	—	—	77,300	

Anm. 1. Den för förste aktuarien upptagna avlöningen utgår endast under förutsättning, att befattningshavaren icke är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat, i vilket fall han endast äger uppbära arvode till belopp, som kan varda medgivet, allt eftersom han är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat.

Anm. 2. Därast vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

dels förklara, att för åtnjutande av de i staten upptagna avlöningsförmåner skola gälla de för dylika förmåner å den nuvarande staten stadgade villkor och bestämmelser med de i statsrådsprotokollet tillstyrkta ändringar och tillägg;

dels förklara, att den, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder ordinarie befattning å sjökartverkets avlöningsstat, skall vara pliktig att underkasta sig de för avlöningsförmånernas åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, samt att den innehavare av ordinarie befattning vid sjökartverket, vilken icke före den 1 december 1918 anmäler, att han vill övergå till ny stat och underkasta sig de för avlöningsförmåner enligt densamma stadgade villkor och bestämmelser, och vilken ej heller kan lagligen därtill förbindas, skall varda bibehållen vid de enligt dittills gällande stat honom tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom;

dels i riksstaten för år 1919 höja det ordinarie anslaget till sjökartverket, nu 101,800 kronor, med 24,500 kronor till 126,300 kronor;

dels ock till utförande av sjömätningar på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 173,200 kronor.

Enligt gällande instruktion för sjökartverket den 22 november 1912 bestå verkets huvudsakligaste uppgifter dels i utförandet av *sjömättningsarbeten* inom kust- och insjöområden, dels ock i att bearbeta det vid mätningarna insamlade materialet samt att utgiva för sjöfartens och försvarsväsendets behov erforderliga sjökort och seglingsbeskrivningar m. m., vilka sist uppräknade arbeten kunna sammanfattas under benämningen *byråarbeten*.

Vid sjökartverket tjänstgör både militär och civil personal.

Till chef förordnar Eders Kungl. Maj:t en officer vid flottan av regementsofficers grad.

Den militära personalen utgöres av, förutom chefen, till tjänstgöring vid kartverket beordrade officerare och underofficerare vid flottan eller i dess reserv. Av officerarna, vilkas antal icke må annat än undantagsvis och för kortare tid understiga fyra, bör, såvitt ske kan, en vara av regementsofficers grad. Dessutom beordras årligen till kartverket den militära personal, som erfordras i och för kartverkets mätningsexpeditioner.

Enligt den för den civila personalen av 1912 års riksdag godkända staten består denna personal av en aktuarie, elva manliga ritare eller gravörer, två kvinnliga biträden samt en vaktmästare. Därjämte tjänstgöra vid kartverket för sin utbildning och på prov aktuarieaspiranter

samt ritar- och gravörelever, varförutom i mån av behov övrig civil extra personal anställs.

Det för år 1918 för bestridande av sjökarteverkets årsutgifter tillgängliga beloppet uppgår till sammanlagt 266,000 kronor. Denna summa härleder sig från följande inkomstposter:

Ordinarie anslag:

bestämt anslag	kronor 47,800:—	
förslagsanslag	» 5,000:—	
reservationsanslag	» 49,000:—	kronor 101,800:—

Extra anslag:

till utförande av sjömätningar	kronor 108,200:—	
		kronor 210,000:—
bidrag från handels- och sjöfartsfonden	» 21,000:—	
beräknad behållning av sjökortsförsäljningen år 1917 ..	» 35,000:—	
		Summa kronor 266,000:—

Av sagda belopp, 266,000 kronor, äro det bestämda anslaget, 47,800 kronor, och förslagsanslaget, 5,000 kronor, eller tillhopa 52,800 kronor, avsedda till avlöningar m. m. till verkets civila personal enligt ovan nämnda av 1912 års riksdag för samma personal godkända stat.

Återstoden, 213,200 kronor, i vilken summa ingår det ordinarie reservationsanslaget å 49,000 kronor, är beräknad för sjökarteverkets allmänna utgifter enligt nedanstående fördelning:

Sjömätningsexpeditioner och resekostnader	125,000: —	
Rustning och underhåll av fartyg, båtar och annan mätningmateriel	50,000: —	175,000: —
Komplettering av båtmateriel och mätninginstrument		14,500: —
Tryckningskostnader, inbegripet tryckningsmaterialier	16,700: —	
Underhåll av kartverkets fastighet samt anskaffning och underhåll av byråinventarier	3,000: —	19,700: —
Skrivmaterialier och expenser		4,000: —
		Summa kronor 213,200: —

Till den militära personalen vid sjökarteverket utbetalas avlöning från anslag till flottan under femte huvudtiteln. Kostnaderna härför ingå således ej i sjökarteverkets stat.

Förevarande proposition avser i första hand en omorganisation av sjökarteverkets civila personal. För nämnda personal är såsom ovan nämnts stat fastställd enligt beslut av 1912 års riksdag. Redan i skrivelse den 24 oktober 1913 framhöll emellertid chefen för sjökarteverket, att en förstärkning av samma personal vore erforderlig. Behovet av en dylik förstärkning har sedermera blivit alltmer kännbart genom de ökade svårigheterna från flottans sida att till mera stadigvarande tjänst vid sjökarteverket kunna avstå erforderlig militär arbetskraft. Härtill kommer, enligt departementschefens mening, att det med hänsyn icke minst till sjökarteverkets alltmer omfattande göromål måste anses oundgängligen nödvändigt att för behörigt fullgörande av sjökarteverkets ur såväl försvarsväsendets som sjöfartens synpunkt betydelsefulla arbete verket äger tillgång till ytterligare fast anställda samt för sitt värv fackligt utbildade och i övrigt väl kvalificerade tjänstemän, vilka helt kunna ägna sin arbetskraft åt sjökarteväsendet.

Omfattningen av den föreslagna omorganisationen av verkets civila personal framgår av nedanstående tabell, vilken innefattar den nuvarande staten för samma personal samt därjämte med kursiv stil de föreslagna nya befattningarna och begynnelseavlöningarna.

	Lön. Kronor.	Tjänstgöringspenningar. Kronor.	Orts-tillägg. Kronor.	Summa. Kronor.	
I. Bestämt anslag.					
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	
1 aktuarie	{ 2,200 (2,600)	{ 1,500 (1,600)	300	{ 4,000 (4,500)	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med en ytterligare 500 kronor.
1 kartograf	2,200	1,500	300	4,000	
1 manlig ritare eller gravör...	{ 1,300 (1,700)	{ 800 (1,000)	300	{ 2,400 (3,000)	
10 manliga ritare eller gravörer (11)	{ 13,000 (18,700)	{ 8,000 (11,000)	3,000 (3,300)	24,000 (33,000)	
1 redogörare	1,700	1,000	300	3,000	
1 kvinnligt biträde (av andra graden)	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde (av andra graden)	900	550	150	1,600	
1 kvinnligt biträde (av första graden)	700	350	150	1,200	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
Till arvode åt den, som förordnas att leda och övervaka rit- och gravyrarbetena	—	—	—	600	
Till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritare och gravörelever samt vikariatsersättningar...	—	—	—	12,800	
Säger	—	—	—	47,800 (72,300)	
II. Förslagsanslag.					
Till ålderstillägg	—	—	—	5,000	
Summa	—	—	—	52,800 (77,300)	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Till bestridande av kostnaderna för den sålunda föreslagna löne-regleringen skulle erfordras en höjning av det för sjökarteverket i riksstaten upptagna ordinarie bestämda anslaget, nu 47,800 kronor, med 24,500 kronor till 72,300 kronor. Det ordinarie förslagsanslaget å 5,000 kronor, avsett till ålderstillägg åt den civila personalen, skulle däremot bibehållas vid oförändrat belopp.

Jämväl beträffande sjökarteverkets allmänna utgifter har en stegring i medelsbehovet för år 1919 ansetts vara att motse. Posten till sjömättnings- och resekostnader, vilken för år 1918 upptagits till 125,000 kronor, borde, enligt departementschefens mening, på grund av den alltjämt fortgående allmänna fördyringen, bland annat på bränsle för sjömättningsfartygens drift, beräknas till 150,000 kronor, och i fråga om posten rustning och underhåll av fartyg, båtar och annan mättningsmateriel, nu 50,000 kronor, vore av liknande skäl en höjning med 25,000 kronor erforderlig.

Till ovannämnda båda förhöjningar å tillhoppa 50,000 kronor skulle därjämte komma en utgiftsökning å 10,000 kronor på grund av inträffade starka prisstegringar å ved och tryckutensilier m. m. samt ytterligare 5,000 kronor till mötande av ökade utgifter för bestridande av de beslutade höjningarna i dagtraktamenten enligt resereglementet.

Sammanlagda kostnaderna för sjökarteverkets allmänna utgifter, vilka kostnader för innevarande år beräknats till 213,200 kronor, borde alltså, enligt departementschefens mening, för år 1919 upptagas till $(213,200 + 25,000 + 25,000 + 10,000 + 5,000 =)$ 278,200 kronor.

Till mötande av dessa utgifter, sammanlagt 278,200 kronor, kan beräknas finnas att tillgå, förutom det ordinarie reservationsanslaget å 49,000 kronor, inkomsten under år 1918 å försålda sjökort m. m. 35,000 kronor samt anslag från handels- och sjöfartsfonden 21,000 kronor. Återstående erforderliga medelsbelopp $(278,200 - 49,000 - 35,000 - 21,000 =)$ 173,200 kronor skulle beredas genom extra anslag.

Riksdagen, som i likhet med departementschefen funnit den föreslagna omorganisationen av den civila personalen vid sjökarteverket vara av behovet påkallad, har icke funnit anledning till erinran mot nu framlagda plan till sådan omorganisation eller mot de i detta hänseende äskade anslagsbeloppen.

Beträffande de föreslagna avlöningsvillkoren har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot desamma. Det nu gällande stadgandet angående rätt för Eders Kungl. Maj:t att i vissa fall pröva, om och i vad mån befattningshavare för åtnjutande av avlöningsförhöjning äger

räkna sig till godo föregående tjänstgöring vid sjökarteverket, i vilket stadgande nu ingen förändring av Eders Kungl. Maj:ts ifrågasatts, har riksdagen dock ansett icke böra intagas i blivande avlöningsbestämmelser. Detta stadgande infördes i samband med av 1912 års riksdag fastställd ny stat för den civila personalen vid sjökarteverket och bör enligt riksdagens mening icke äga tillämpning i fråga om de befattningar, som nu äro avsedda att uppföras å stat. Frågan om rätt för första innehavare av nämnda befattningar att för ålderstillägg få tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring synes i varje särskilt fall böra underställas riksdagens prövning.

Jämväl i fråga om de föreslagna höjningarna av anslagen till sjökarteverkets allmänna utgifter har riksdagen ansett sig böra godkänna Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Anslagen för år 1919 till sjökarteverket skulle alltså utgå på följande sätt:

Ordinarie anslag:

bestämt anslag	72,300: —	
förslagsanslag	5,000: —	
reservationsanslag.....	49,000: —	kronor 126,300: —

Extra anslag:

till utförande av sjömätningar	kronor 173,200: —
	<u>Summa kronor 299,500: —</u>

Av detta belopp, 299,500 kronor, äro det bestämda anslaget, 72,300 kronor, och förslagsanslaget, 5,000 kronor, eller tillhopa 77,300 kronor avsedda till avlöningar m. m. till sjökarteverkets civila personal och återstoden, eller 222,200 kronor, till verkets allmänna utgifter.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts, har riksdagen

dels godkänt följande avlöningsstat för den civila personalen vid sjökarteverket, att gälla från och med år 1919:

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
I. Bestämt anslag.					
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 aktuarie	2,600	1,600	300	4,500	
1 kartograf	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 manlig ritare eller gravör ...	1,700	1,000	300	3,000	
11 manliga ritare eller gravörer	18,700	11,000	3,300	33,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.
1 redogörare	1,700	1,000	300	3,000	
1 kvinnligt biträde av andra graden	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 dito	900	550	150	1,600	
1 kvinnligt biträde av första graden	700	350	150	1,200	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till arvode åt den, som förordnas att leda och övervaka rit- och gravyrarbetena	—	—	—	600	
Till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritare och gravörelever samt vikariatsersättningar	—	—	—	12,800	
Säger	—	—	—	72,300	
II. Förslagsanslag.					
Till ålderstillägg	—	—	—	5,000	
Summa	—	—	—	77,300	

Anm 1. Den för förste aktuarien upptagna avlöningen utgår endast under förutsättning, att befattningshavaren icke är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat, i vilket fall han endast äger uppbära arvode till belopp, som kan vara medgivet, allt eftersom han är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat.

Anm. 2. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

dels förklarar, att för åtnjutande av de i staten upptagna avlöningsförmåner skola, med iakttagande av vad ovan anförts, gälla de för dylika förmåner å den nuvarande staten stadgade villkor och bestämmelser med de i statsrådsprotokollet tillstyrkta ändringar och tillägg;

dels förklarar, att den, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder ordinarie befattning å sjökarteverkets avlöningsstat, skall vara pliktig att underkasta sig de för avlöningsförmånernas åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, samt att den innehavare av ordinarie befattning vid sjökarteverket, vilken icke före den 1 december 1918 anmäler, att han vill övergå till ny stat och underkasta sig de för avlöningsförmåner enligt densamma stadgade villkor och bestämmelser, och vilken ej heller kan lagligen därtill förbindas, skall varda bibehållen vid de enligt dittills gällande stat honom tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom;

dels i riksstaten för år 1919 höjt det ordinarie anslaget till sjökarteverket, nu 101,800 kronor, med 24,500 kronor till 126,300 kronor;

dels ock till utförande av sjömätningar på extra stat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag av 173,200 kronor.

81:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 81 har riksdagen medgivit att utöver det belopp av 71,100 kronor, vilket enligt medgivande av 1917 års riksdag må av besparingar, som uppstått å anslag till sjökarteverket, användas för ändring av ångfartyget *Ran* till sjömätningssfartyg, för ifrågavarande ändamål må av sådana besparingar användas ett ytterligare belopp av 16,900 kronor.

Lots- och fyrväsendet.

82:o) Uti punkt 82 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av avlöningsstat för fyrpersonalen samt omkostnadsstat och pensionsstat för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna av den lydelse, bilagorna nr 14, 15 och 16 vid statsrådsprotokollet den 14 januari 1918 angående femte huvudtiteln utvisa, i riksstaten för år 1919 öka förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, nu 3,643,074 kronor, med 1,450 kronor till 3,644,524 kronor.

I fråga om *avlöningsstaten för fyrpersonalen* har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att ur staten måtte uteslutas avlöning för en fyrmästare med

1,800 kronor samt i stället upptagas en fyrmästareavlöning å 2,000 kronor och avlöningar till tvenne fyrbiträden med 1,200 kronor till vardera.

Statens slutsumma skulle härigenom komma att för år 1919 undergå en ökning med 2,600 kronor.

Vad därefter beträffar *omkostnadsstaten för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna*, har Eders Kungl. Maj:t här föreslagit dels en höjning med 1,000 kronor av posten till hyra för lotsstyrelsens ämbetslokal dels ock uppförande å staten av kostnaderna för utbildande av lotsverket tillhörande personal i gnisttelegrafering med 3,500 kronor.

Genom vad sålunda föreslagits kommer omkostnadsstaten att ökas med 4,500 kronor.

I fråga slutligen om den under detta anslag upptagna *övergångs- och indragningsstaten* har densamma ansetts kunna minskas med 5,650 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså komma att ökas med (2,600 + 4,500 — 5,650 =) 1,450 kronor.

Mot vad Eders Kungl. Maj:t i fråga om detta anslag föreslagit har riksdagen ej funnit anledning till erinran liksom ej heller mot de framlagda statförslagen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, med godkännande av avlöningsstat för fyrpersonalen samt omkostnadsstat och pensionsstat för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna av den lydelse, bilagorna nr 14, 15 och 16 vid statsrådsprotokollet den 14 januari 1918 angående femte huvudtiteln utvisa, i riksstaten för år 1919 ökat förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, nu 3,643,074 kronor, med 1,450 kronor till 3,644,524 kronor, därav direkt anvisning 3,644,115 kronor, friheter 405 kronor och ersättningar 4 kronor.

83:o) Uti punkt 83 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till säkerhetsanstalter för sjöfarten bevilja på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 460,000 kronor.

Samma belopp, som av Eders Kungl. Maj:t för år 1919 äskats, eller 460,000 kronor har under en följd av år för ändamålet anvisats.

Beloppet är avsett att användas enligt följande fördelning:

Täckande av brister, som uppstått vid utförandet av vissa byggnadsarbeten m. m., vartill 1914 och 1915 års riksdagar anvisat medel	kronor	7,491: 54
	Transport	7,491: 54

	Transport	7,491: 54
Förbättring av säkerhetsanstalerna vid Östergarns fyrplats	»	26,000: —
Reparation av hamnen vid Dämmans fyrplats	»	20,000: —
Nya fyrrar för insegling nattetid till Lysekil och kringliggande orter	»	4,000: —
Förbättrad fyrbelysning i farleden Islandsberg—Lysekil	»	1,000: —
Ny fyr på Ramskär	»	1,000: —
Ny fyr på Svängen	»	1,500: —
Ny fyr å skäret Klåback	»	4,000: —
Ny fyr vid Malöhamn	»	2,000: —
Ny fyr på Trollholmshällan	»	800: —
Ny fyr på Lönshuvud	»	1,200: —
Gasverk med kompressorstation	»	21,000: —
Nytt mistsignalmaskineri vid Björns fyrplats	»	13,000: —
Nytt mistsignalmaskineri vid Skags fyrplats	»	17,000: —
Förbättrad fyrbelysning för insegling till Karlskrona	»	10,000: —
Upppassningshus vid Härnösands lotsplats	»	1,000: —
Ny mistsignalstation vid Rödkallens fyrplats	»	3,000: —
Ny fyr- och mistsignalstation å Härnöklubb	»	110,000: —
Anskaffning av en ljud- och lysboj jämte förankringsgods i reserv	»	17,500: —
Anskaffning av en ljud- och lysboj jämte förankringsgods för Salvorev	»	17,500: —
Ändring av Lungö fyr	»	5,000: —
Fyrbelysning i farleden från Oxdjupet till Halfkaksundet samt över Askrikefjärden till Stora Värtan	»	52,000: —
Fyrbelysning av farleder i Singö skärgård	»	45,000: —
Ny fyr på Donsö huvud	»	9,000: —
Ny fyr på Slagstaholm	»	9,000: —
Anskaffande av arbetsredskap och arbetsmaskiner samt förankringsgods i reserv för lotsverkets huvudförråd	»	30,000: —
Fortsatt införande av agabelysning vid fyrrar.....	»	31,008: 46
		Summa kronor 460,000: —

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *säkerhetsanstalter för sjöfarten* beviljat på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 460,000 kronor.

Undervisningsanstalter för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån.

84:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 86 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition rörande omorganisationen av kommerskollegium, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, i riksstaten för år 1919 uppföra förslagsanslaget till ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån, nu 13,000 kronor, med ett belopp av 2,000 kronor under ändrad benämning: »Ålderstillägg för personalen vid nautisk-meteorologiska byrån, förslagsanslag» 2,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 26 april 1918 dagtecknad proposition (nr 410), under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1919 under femte huvudtiteln, avdelningen Handeln, uppföra å ordinarie stat följande anslag, nämligen:

till navigationsskolorna	kronor 185,620: —
» navigationslärarkursen, reservationsanslag	» 2,200: —
» ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån, förslagsanslag	» 13,000: —

Kungl. Maj:ts förslag är föranlett därav, att någon framställning rörande omorganisation av kommerskollegium icke förelagts innevarande års riksdag, varför de här angivna anslagen i 1919 års stat ansetts böra upptagas med samma belopp som för innevarande år.

Under denna punkt får riksdagen anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 uppfört å ordinarie stat följande anslag, nämligen:

till navigationsskolorna	kronor 185,620: —
» navigationslärarkursen, reservationsanslag	» 2,200: —

85:o) I en till riksdagen avlåten, den 3 maj 1918 dagtecknad proposition (nr 413), har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 5 häft. (Nr 5 A—5 B.)

dels till förstärkning av ordinarie anslaget till navigationsskolorna för år 1918 å tilläggsstat till riksstaten för samma år bevilja ett förslagsanslag, högst, 21,000 kronor;

dels ock till förstärkning av ordinarie anslaget till navigationsskolorna för år 1919 på extra stat för samma år bevilja ett förslagsanslag, högst, 21,000 kronor.

Ifrågavarande anslag är avsett för mötande av de utav kristiden förorsakade merkostnaderna.

Förslaget har icke givit riksdagen anledning till erinran, och får riksdagen beträffande 1919 års anslag anmäla, att riksdagen *till förstärkning av ordinarie anslaget till navigationsskolorna för år 1919* på extra stat för samma år beviljat ett förslagsanslag, högst, 21,000 kronor.

86:o) Under punkt 84 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till nautisk-meteorologiska byrån m. m., Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, i det till nämnda byrå uppförda ordinarie anslaget, nu 26,100 kronor, måtte beräknas en förhöjning av 14,800 kronor och detta anslag i dess helhet sålunda beräknas till 40,900 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t uti punkt 85 av statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avvaktan på nämnda, sålunda förebådade proposition bland de extra förslagsanslagen å femte huvudtiteln för år 1919 till arvoden åt viss personal vid nautisk-meteorologiska byrån beräkna ett belopp av 9,000 kronor.

Sedermere har Eders Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 16 april 1918 dagtecknad proposition (nr 333) under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för nautisk-meteorologiska byrån, att gälla från och med år 1919:

	Lön.	Arvode.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
I. Bestämt anslag.						
1 Förståndare	5,000	—	2,500	—	7,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr. Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr. Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter 10 år med yt- terligare 500 kr och efter 15 år med än ytterligare 500 kr.
1 Förste byråassistent	3,600	—	1,800	400	5,800	
1 Byråassistent	2,200	—	1,500	300	4,000	
1 Ombud vid en av byråns agen- turer	—	500	—	—	500	
3 Ombud vid byråns agenturer	—	1,500	—	—	1,500	
Säger	—	—	—	—	19,300	
II. Reservationsanslag.						
Till premier och gratifikationer	—	—	—	—	2,000	
» diverse expenser, såsom till post, telegraf, rikstelefon, arbetsersättningar åt ob- servatörer m. fl., båthyror, inköp och inbindning av böcker, tidskrifter och kar- tor, ljus, ved, skrivmateri- alier m. m.	—	—	—	—	3,000	
» inköp av normal- m. fl. in- strument för byrån och agenturerna samt under- håll av instrument	—	—	—	—	2,200	
» underhåll av 9 st. vatten- höjdmättningsstationer	—	—	—	—	3,700	
» tabellering och samman- ställning av vattenhöjd- mättningsobservationer	—	—	—	—	900	
» magnetiska rekognoscerin- gar	—	—	—	—	2,000	
» publikationer	—	—	—	—	5,000	
Säger	—	—	—	—	18,800	

	Lön.	Arvode.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.
III. Förslagsanslag, högst.					
Till biträden.....	—	—	—	—	2,800—
Summa kronor	—	—	—	—	40,900—

Anmärkingar:

1:o Ombuden erhålla dessutom $\frac{1}{4}$ av de avgifter, som vid den agentur, de förestå, inflyta för verkställda undersökningar av nautiska instrument och skeppelanternor samt för utfärdade certifikat. Berörda avgifter skola fördenskull i vederbörande räkenskaper tagas till uppbörd med $\frac{1}{4}$ för det bestämda anslaget och med $\frac{3}{4}$ för reservationsanslaget.

2:o I den mån något av de i reservationsanslaget anvisade beloppen icke skulle åtgå för avsett ändamål, må det användas till annat i staten angivet ändamål, för vars fyllande medel anvisats från samma anslag.

dels förklara, att för åtnjutande av de i staten för ordinarie befattningshavare vid byrån upptagna avlöningsförmåner skola gälla i statsrådsprotokollet omförmälda villkor och bestämmelser;

dels förklara, att den, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder ordinarie befattning vid nautisk-meteorologiska byrån, skall vara pliktig att underkasta sig de för avlöningsförmånernas åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, samt att den innehavare av ordinarie befattning vid byrån, vilken icke före den 1 december 1918 anmäler, att han vill övergå till ny stat och underkasta sig de för avlöningsförmåner enligt densamma stadgade villkor och bestämmelser, och vilken ej heller kan lagligen därtill förbindas, skall varda bibehållen vid de enligt dittills gällande stat honom tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom;

dels medgiva att, därest extra assistenten vid nautisk-meteorologiska byrån G. S. Ljungdahl befordras till byråassistent vid byrån från och med den 1 januari 1919, han må för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo tiden från och med år 1913;

dels ock i riksstaten för år 1919 höja det ordinarie anslaget till nautisk-meteorologiska byrån

nu	kronor 26,100: —
med	» 14,800: —
till	<u> </u> kronor 40,900: —

dels till förhöjda arvoden eller ersättningar till kontrollstationsföreståndare och kompassjusterare på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst 9,000 kronor;

dels och för enahanda ändamål å tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 5,000 kronor.

Därjämte har uti en inom riksdagen väckt motion hemställts,

dels att riksdagen måtte avslå propositionen nr 333 om anslag till nautisk-meteorologiska byrån m. m., i det skick denna proposition föreligger;

dels att riksdagen hos Eders Kungl. Maj:t ville anhålla om ny utredning av ärendet med beaktande av de synpunkter, som i motionen blivit framlagda.

Sedan 1907 års riksdag godkänt av Eders Kungl. Maj:t framlagt förslag till omorganisation av nautisk-meteorologiska byrån, har den 29 november 1907 utfärdats instruktion för byrån, vilken instruktion trätt i tillämpning från och med 1908 års ingång.

Byrån har enligt nämnda instruktion till huvudsakligt ändamål att såväl i Stockholm som vid byråns kontrollstationer undersöka handelsfartygens lanternor, kompasser och övriga nautiska instrument ävensom att till gagn framför allt för sjöfarten verkställa vissa meteorologiska, jordmagnetiska och hydrografiska arbeten. Till byråns arbetsuppgifter höra bland annat skötseln och kontrollen över vissa vattenhöjdsregistreringsstationer, utlämnande av meteorologiska och hydrografiska instrument m. m. till sjögående fartyg, mottagande och granskning av från dessa inkommande journaler, skötseln av byråns stationer å fyrfartyg i västkustens inomskärsområden samt å vissa fyrplatser m. m. samt utgivande av vissa publikationer. Slutligen tillkommer det byrån att, då så påfordras, biträda vid kompassväsendets ordnande på flottans fartyg samt vid anskaffning och undersökning av jämväl andra nautiska instrument för dessa fartyg.

Byrån lyder närmast under chefen för sjöförvarsdepartementet.

Byråns ordinarie personal utgöres enligt den vid 1907 års riksdag godkända organisationsplanen av en föreståndare, som är byråns chef, en assistent samt ett ombud vid var och en av byråns agenturer i Göteborg, Malmö, Kalmar och Sundsvall, tillika föreståndare för den med agenturen förenade kontrollstationen.

Därjämte är sedan år 1913 vid byrån anställd ytterligare en assistent med arvode å extra stat.

Enligt instruktionen för byråns kontrollstationer antagas föreståndarna för dessa stationer av chefen för byrån efter ansökan medelst förordnande tills vidare på viss tid, högst fem år i sänder.

Såsom skäl för en omorganisation av nautisk-meteorologiska byrån har av byråns föreståndare, bland annat, anförts följande.

Av utarbetad statistik framginge, att det rena kansliarbetet å byrån sedan år 1906 fullt tredubblats. Lades härtill, att byråns räkenskaper och redovisning, särskilt efter kontrollstationernas upprättande, tagit en omfattning, som vore minst tre gånger så stor som den förut existerande, att inspektionsarbetet å stationerna ökats i än starkare progression, att utredningar, som från byrån påkallades, år från år tilltog så i omfång som i antal, att myndigheter såväl som enskilda i stegrad utsträckning anlidade byrån för erhållande av råd och anvisningar, samt att alla kompassundersökningar och undervisning jämte examination i deviationslära m. m. med aspiranter till föreståndarkompetens vid rikets navigationsskolor avsevärt bidroge till att upptaga föreståndarens för byrån tid, syntes honom det uttalandet icke kunna jävas, att de löpande arbetena redan tagit en sådan omfattning, att det vore omöjligt för honom att utan hjälp av ytterligare fast anställd personal komma till rätta med dem på sådant sätt, som han ansåge kunna och bära fordras av honom, än mindre då att på vederbörligt sätt tillse och befodra byråns tidsenliga utveckling.

Sedan år 1908 vore vid byrån anställd en assistent med huvudsaklig uppgift att tjänstgöra såsom föreståndare för byråns kontrollstation i Stockholm. Denne tjänstemans tid hade varit fullt upptagen av honom åliggande instrument- och byråarbeten samt av inspektionsresor till byråns kontroll- och observationsstationer, för vilka han tagits i anspråk i all den utsträckning, på honom vilande krav i övrigt tillåt. Endast därigenom hade de behov nödtorftligen kunnat tillgodoses, som föreståndarens bundenhet på grund av det dryga kansliarbetet icke medgivit honom att själv fylla.

Föreståndaren ville därjämte betona, att byråns och kontrollstationernas arbete inom den allra närmaste tiden syntes komma att ökas i högst betydande grad, då kontrollen av fartygslanternor gjordes obligatorisk, samt än starkare, då även den kontroll över kompasser anordnades, varpå från alla håll framstälts önskemål och som säkerligen vore i hög grad behöflig. Icke heller syntes bära lämnas oanmält, att undersökning och certifiering även av mistlurar, loggar, vinkelinstrument, kronometrar m. m. började omtalas såsom önskvärda.

Allt detta sammanlagt, d. v. s. byråns hårda belastning i förhållande till för arbetet tillgänglig personal samt den stegring uti av byrån och dess kontrollstationer fordrad arbetsprestation, som vore att vänta inom den närmaste tiden, gjorde enligt föreståndarens uppfattning upprättandet av en ny beställning vid byrån nödvändigt.

Enligt det framlagda förslaget skulle nu medel jämväl beredas till arvoden åt auktoriserade kompassjusterare i vissa av rikets sjöhamnar.

Till stöd för det i ovanberörda motion framförda yrkandet om avslag å propositionen samt hemställan om viss utredning har av motionären i huvudsak anförts följande:

»Byråns verksamhet under den första tiden av dess tillvaro i vad berör handelssjöfarten torde huvudsakligen ha varit inriktad på det nautisk-meteorologiska gebitet. Vad som uträttades, blev emellertid med åren mer och mer betydelselöst. Efter att under en tid till synes ha legat helt och hållet nere, ha nu meteorologiska observationer under byråns överinseende införts å några transoceanå ångare. Några av byrån utarbetade segelhandböcker för kännedom om vind-, ström-, isförhållandena etc. kring Sveriges kuster, arbeten, som för den svenska sjöfarten borde kunna ha varit till stort gagn, ha icke förekommit. Byråns befattning med kompassväsendet å svenska handelsfartyg har till allra sista tiden varit synnerligen minimal; ett ringa fåtal kompasser pr år ha för handelsflottans räkning undersökts. För kompasskonstruktionen inom landet torde dock byrån, såsom sakkunnig institution på detta område, haft ett visst värde. I samband härmed torde böra nämnas, att chefen för nautisk-meteorologiska byrån förestått kurserna i deviationslära för lärarpersonalen vid navigationsskolorna inom riket. Något praktiskt sysslande med deviationsundersökningar å handelsfartyg har dock från byråns sida, så vitt undertecknad vet, icke förekommit på de sista 20 å 25 åren.

Tillbakagången i byråns verksamhet på det nautisk-meteorologiska området och dess oförmåga att här uträtta något nämnvärt av värde torde ha varit en av anledningarna till, att man orienterade sig å nya verksamhetsfält. Det område, som låg närmast till för byrån att glida in på, var kontrollen över nautiska apparater och instrument. Befattning med vissa nautiska instrument hade man ju allaredan förut, och det var att förutse, att de skärpta fordringarna för fartygs sjövärdighet, vilka i utlandet exempelvis i Norge åstadkommit upprättande av kontrollanstalter för undersökning av lanternor, fartygskompasser m. m., även här i landet skulle föranleda liknande anstalters uppkomst. Allaredan år 1901 hade för övrigt en privat anstalt för lanterneundersökning upprättats vid navigationsskolan i Göteborg.

Den nya instruktionen för nautisk-meteorologiska byrån av den 29 november 1907 bär även tydliga spår av, att kontrollen av fartygslanternor, kompasser och övriga nautiska instrument blivit det förnämsta i byråns uppgift. Den utvidgning av byråns personal, som företogs av riksdä-

gen 1907, pekar i samma riktning. Befattningen med nautisk-meteorologiska uppgifter står kvar i instruktionen, men den faktiska verksamheten på detta område torde vara skäligen betydelselös.

Innan man genom ett riksdagsbeslut fastslår fortvaron av den ifrågasvarande anstalten, bör man göra klart för sig dess uppgift och syftemål. Bortser man från de nautisk-meteorologiska och övriga uppdragen av mindre omfattning, kvarstår, att nautisk-meteorologiska byrån nu måste anses som en anstalt avsedd att i visst hänseende genom sin kontrollerande befattning med en del till ett fartygs utrustning hörande apparater och instrument m. m. vara till gagn för handelsfartygs allmänna sjövärdighet. Byråns kontroll berör ett specialområde utgörande en detalj av sjövärdighetskontrollen i sin helhet.

Då man år 1914 ordnade den preventiva fartygskontrollen genom upprättande av en fartygsinspektionsavdelning inom kommerskollegium, torde man icke haft för avsikt att härunder inordna den allaredan då av nautisk-meteorologiska byrån påbörjade kontrollen av fartygslanternor och kompasser. I propositionen nr 122, angående utvidgad statskontroll å fartygs sjövärdighet, till 1914 års B-riksdag yttrar departementschefen om den preventiva fartygskontrollens ordnande, »att denna ej avser att upphäva den befattning med kontrollen å fartygslanternor, kompasser och övriga nautiska instrument, som tillkommer nautisk-meteorologiska byrån själv eller genom dess kontrollstationer». Någon härifrån avvikande mening har riksdagen icke uttalat. Vilket ju icke hindrar, att spørgsmålet om, huruvida nautisk-meteorologiska byrån fortfarande bör utgöra en fristående institution eller om den måhända till den del, som omfattar fartygskontrollen, bör inordnas under kommerskollegii fartygsinspektionsavdelning, nu lämpar sig att upptaga till övervägande.

För att kunna avgöra lämpligheten av, att fartygsinspektionen övertager vissa nautisk-meteorologiska byråns arbetsuppgifter, torde det bli nödvändigt att något i detalj beröra arten och omfånget av de göromål, som sålunda kunde tänkas bli överflyttade till fartygsinspektionen.

Lanternekontrollen har hittills och kommer antagligen alltjämt i fortsättningen att taga kontrollstationernas tid mest i anspråk. Till arten är emellertid denna kontroll synnerligen enkel, och någon anledning att antaga, att lanterneundersökningen skulle bli lidande, ifall kontrollstationerna överflyttades till fartygsinspektionen, finnes icke.

Kompasskontrollen är av mera invecklad natur. För att befordra utvecklingen på detta område och bibehålla kontakten med de framsteg, som här göras, torde en specialist på kompassväsendet böra förestå denna kontroll. Saken kan lämpligen ordnas på det sättet, att den före-

slagna förste byråassistenten i nautisk-meteorologiska byrån överflyttas till fartygsinspektion som förnämste sakkunnige för kompassväsendet, samtidigt som denne blir föreståndare för kontrollstationen i Stockholm.

Angående kontrollen av nautisk-meteorologiska instrument, som kan antagas bli av ringa omfång, torde lämpligen kunna förfaras på sätt nyss är föreslaget.

Man har tänkt sig, att kontrollen vid naut. meteorologiska byrån framdeles även skulle komma att omfatta andra nautiska instrument och apparater än de ovan omförmälda. Sålunda säger föreståndaren för nautisk-meteorologiska byrån i en skrivelse år 1911 (införd i lönerogleringskommitténs betänkande den 1 juni 1917) »att det icke synes böra lämnas oanmält, att undersökning och certifiering även av mistlurar, loggar, vinkelinstrument, kronometrar m. m. började omtalas som önskvärda». De utvidgningar i byråns verksamhet, som här förerbådas, böra tagas med en viss varsamhet. Vad exempelvis kronometerkontrollen angår — en kontroll nog så omständlig — så tillverkas som bekant inga kronometrar i Sverige. Och vad man genom kontrollen här i landet av i utlandet tillverkade kronometrar ville utröna nämligen temperaturvariationerna, är en felkälla, som har ytterligt liten betydelse för fartygsnavigeringen. Projektet är fullständigt dödfött. Det förnämsta vinkelmätninginstrumentet, sextanten, tillverkas ej heller här i landet. Kontrollerade instrument av denna art stå alltid att erhålla både här i landet och i tillverkningslandet. Vad ifrågasatt kontroll av andra fartygsinstrument och apparater angår, så är som bekant ett modernt fartygs maskinella och tekniska anordningar synnerligen omfattande. Men kontrollen här ifråga om funktionsduglighet, hållfasthet m. m., ifall sådan bör företagas i förväg, hör icke hemma i en nautisk-meteorologisk byrå, utan å en materialprovningsanstalt av mera allmän-teknisk-vetenskaplig beskaffenhet.

Innan jag går att ytterligare beröra organisationsfrågorna torde vara lämpligt att något behandla den utvidgning av nautisk-meteorologiska byråns verksamhet som byråns övertagande av kompassjusteringen innebär. Detta nya verksamhetsområde är synnerligen kortfattat behandlat såväl av lönerogleringskommittén som i den k. propositionen. Å sidan 27 i den k. propositionen omförmäles, att chefen för nautisk-meteorologiska byrån gjort framställning om ett förslagsanslag för år 1919 å 5,000 kr. för att i mån av behov av chefen för byrån disponeras till arvoden åt auktoriserade kompassjusterare i vissa hamnar. Lönerogleringskommittén har uttalat (sid. 17 k. propositionen) önskvärd-

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml 5 häft. (Nr 5 A—5 B.)

heten av att det, när frågan om en definitiv reglering av avlöningen åt byråns kontrollstations- och kompassjusterarpersonal komme under omprövning, tages i övervägande, huruvida ej ersättningen till denna personal borde fastställas såsom bestämda arvoden. Propositionen upp-tager dels till förhöjda arvoden eller ersättningar till kontrollstations-föreståndare och kompassjusterare ett förslagsanslag för 1919, högst, 9,000 kronor, dels på tilläggsstaten för 1918 ett förslagsanslag, högst, 5,000 kronor.

Som sagt, upplysningarna om de nya befattningsinnehavarna — kompassjusterare — äro ganska ofullständiga. Sammanställer man det som nyss anförts med vad som förekommer i ett av chefen för nautisk-meteorologiska byrån uppgjort reglementsförslag för kompass-justering, vilket förslag i dagarna via kungl. kommerskollegium remiterats för yttrande till vissa sjöfartskorporationer, erhåller man emeller-tid en närmare uppfattning om beskaffenheten av de nya tjänsterna. Det framgår härvid, att meningen är att framskapa en del nya befatt-ningssinnehavare, avlönade av statsverket, vilka skulle sortera under nautisk-meteorologiska byrån.

Kompassjusteringen är till sin teknik väsentligt olikartad kompass-kontrollen. Den senare avser att utgöra en kontroll av kompassfabri-katet. Kompassjusteringen sysslar icke med kompassen som sådan. Den har till ändamål att upphäva eller förminska fartygsmagnetismens inverkan på en kompass och utröna och tabulera de återstående felen — deviationsundersökning. En kompassjusterare bör inneha navigatörs-utbildning, vilket däremot icke är nödvändigt vid kompasskontrollerin-gen. Deviationsbestämningar till sjöss tillhöra den ordinära navigerings-rutinen. Kompassjusteringen i hamn eller egentligen vid fartygs av-gång från hamn företages vanligen av en lejd kompassjusterare, som snabbare och säkrare klarar saken. Fallen variera mellan några få om året i vissa hamnar, till ett antal exempelvis i Göteborg av 250 à 300, små farkoster oberäknade. På det senare stället äro stundom 3 à 4 justerare sysselsatta samtidigt, då nämligen fartygen utlöpa ur hamnen stötvis.

Av vad redan anförts torde framgå, att kompassjusteringen föga lämpar sig att förståtliga, och flera skäl häremot kunde jämväl an-föras. Lika gärna kunde man börja på att använda sig av statligt avlönade navigatörer på handelsfartyg. Ej heller har från sjöfartshåll framsagts något önskemål om, att staten skulle ta hand om kompass-justeringen, men väl har man ansett, att näringens frihet så tillvida borde begränsas, att, liksom i fråga om befälsbefattningarna på handels-

fartyg, viss lagstadgad kompetens borde erfordras för behörighet att syssla med kompassjustering. Justeringens övervakande av nautisk-meteorologiska byrån anser jag ej heller vara behövt eller önskvärt. Det har förut framhållits, att byrån är ganska främmande för kompassjusteringen sådan denna praktiskt företages. Om, som önskvärt är, föreskrifter utfärdas, vid vilka tillfällen kompassjustering skall företagas, torde fartygsinspektionen genom sina representanter i de olika hamnstäderna vara närmast till hands att övervaka föreskrifternas efterlevnad.

Överförandet av instrumentkontrollen från nautisk-meteorologiska byrån till fartygsinspektionen kvarlämnar hos byrån en del andra mindre och från varandra skilda göromål. Att upprätthålla byrån som en särskild institution för dessa göromåls bestridande torde knappast vara nödvändigt, särskilt som den återstående verksamheten utan olägenhet kan fördelas på andra institutioner. Sålunda kan den magnetiska rekognosceringen utefter landets kuster överlätas på sjömätningen och sjökarteverket. Uppsikten över vid rikets kuster anordnade vattenhöjdmättnings-stationerna förlägges till den hydrografiska byrån. De rent nautisk-meteorologiska uppgifterna, vilka enligt vad förut framhållits nu ha föga omfattning torde med fördel för sjöfarten bära förläggas till det oceanografiska institutet eller den projekterade meteorologiska anstalten i Göteborg. Att nautisk-meteorologiska byrån med sina begränsade forskningsresurser på det nautisk-meteorologiska området och den allmänna läggningen av dess verksamhet har nämnvärda förutsättningar för att genom insamling och bearbetning av nautisk-meteorologisk materiel gagna de sjöfarande, synes mig uteslutet.

Föreståndaren för nautisk-meteorologiska byrån har enligt vad den k. propositionen ger vid handen bland annat anhållit om en ökning av det till kontrollstationsföreståndaren i Göteborg utgående arvodet från 500 till 3,000 kronor. För en sådan arvodesökning föreligga vägande skäl. Ifrågavarande kontrollstationsföreståndare, som har sin egentliga sysselsättning såsom lärare vid navigationsskolan i Göteborg, har icke utan stor svårighet, på grund av den ökning av arbetet som på sista tiden förekommit inom kontrollstationen, kunnat medhinna kontrollgöromålen. En avsägelse av lärarbefattningen vid navigationsskolan, för att mera odelat kunna ägna sig åt kontrollen, torde emellertid för honom medföra en avlöningsförlust av cirka 3,000 kronor.

Enligt uppgift från nautisk-meteorologiska byrån har antalet prövade lanternor och kompasser under åren 1913—1917 utgjort följande:

Antal under året prövade lanternor.

	1913	1914	1915	1916	1917
Göteborg	524	524	504	629	879
Malmö	816	573	778	891	1,077
Kalmar	6	16	38	34	18
Stockholm	163	174	437	545	603
Sundsvall	49	12	211	169	238

Antalet under året prövade kompasser.

Göteborg	—	—	—	—	62 ¹⁾
Malmö	—	—	—	—	1
Stockholm	5	2	7	35	120

Till de skäl, som redan anförts för en ytterligare utredning angående nautisk-meteorologiska byråns organisation, innan någon förnyad stat fastställs, samt för kontrollens förläggande under fartygsinspektionen, må nedannämnda jämväl anföras.

Fartygsinspektionen står genom sin verksamhet i betydligt livligare kontakt med sjöfarten och de sjöfarande än vad fallet är med nautisk-meteorologiska byrån.

Instrumentkontrollen sluter sig organiskt till viss annan av fartygsinspektionen utövad kontrollverksamhet i avseende å fartygets utrustning med nautisk materiel. Utarbetandet av nya eller förändrandet av äldre författningar i nämnda avseende behöva icke såsom nu väsentligt fördröjas, i fall fartygsinspektionen får hand om det hela.

Det i årets statsverksproposition förebådade förslaget om ny organisation av kommerskollegium har fått stå över till nästa år, vid vilken tidpunkt den här föreslagna utredningen bör vara klar.

Den utvidgning av nautisk-meteorologiska byråns verksamhet, som föreslås i den kungl. propositionen, särskilt med avseende å den nya kompassjusterareinstitutionen bör, innan riksdagen beslutar sig för att lämna anslag, tagas under omprövning av kommerskollegium och jämväl av i saken intresserade sjöfartskorporationer.

En uppdelning av nautisk-meteorologiska byråns verksamhet på sätt här ifrågasatts skulle betyda en avsevärd besparing för statsverket. Den torde även medföra en uppräckning på det nautisk-meteorologiska området, samtidigt som övriga nu till nautisk-meteorologiska byrån hö-

¹⁾ Omfattar endast en del av året. Högst väsentlig ökning här torde vara att förvänta, då den obligatoriska kontrollen inträder.

rande arbetsuppgifter, såväl i fråga om den vetenskapliga utvecklingen som med avseende å det tekniskt-administrativa handhavandet, väl torde komma att tillgodoses.

Om vad här ovan anförts vinner beaktande, överlämnas åt det utskott, som kommer att behandla den kungl. propositionen nr 333, att föreslå sådana ändringar i nu gällande stat för nautisk-meteorologiska byrån, som, intill dess nytt organisationsförslag av dess verksamhet föreligger, kunna vara av det närvarande behovet påkallade.»

Vad motionären sålunda anført har riksdagen funnit värt beaktande, och har riksdagen ansett, att utredning i av motionären angivet syfte bör komma till stånd. Vid sådant förhållande har riksdagen icke funnit sig böra biträda det av Eders Kungl. Maj:t nu framlagda omorganisationsförslaget.

Riksdagen anser emellertid, att någon förbättring i avlöningshänseende bör tillerkännas personalen vid nautisk-meteorologiska byrån, och har riksdagen i sådant hänseende ansett sig böra medgiva en tillfällig löneförbättring av 600 kronor till föreståndaren och 900 kronor till envar av assistenterna att utgå enligt grunder, som av Eders Kungl. Maj:t närmare bestämmas.

Det ordinarie anslaget till nautisk-meteorologiska byrån torde alltså för år 1919 böra utgå med oförändrat belopp, 26,100 kronor. Därjämte har å extra stat för år 1919 uppförts, dels i likhet med vad för innevarande år ägt rum, ett förslagsanslag, högst, 3,500 kronor, för ytterligare en assistent vid byrån, dels ock i enlighet med det förslag utskottet framställt i fråga om tillfällig löneförbättring åt byråns personal, för sagda ändamål ett förslagsanslag, högst, 2,400 kronor.

Vad därefter beträffar det framställda förslaget om arvoden åt auktoriserade kompassjusterare i vissa sjöhamnar har riksdagen för närvarande icke ansett sig kunna bifalla detsamma. Vidkommande åter den föreslagna höjningen av arvodena till föreståndarna för kontrollstationerna i Göteborg och Malmö har riksdagen icke velat motsätta sig detsamma. För sistnämnda ändamål bör alltså å 1919 års stat uppföras ett extra anslag av 4,000 kronor.

Med anledning av vad riksdagen sålunda anført, får riksdagen
dels anmäla, att riksdagen

a) i riksstaten för år 1919 uppfört ordinarie anslaget till nautisk-meteorologiska byrån med oförändrat belopp, 26,100 kronor, därav bestämt anslag 10,000 kronor och reservationsanslag 16,100 kronor;

b) *till ytterligare en assistent vid nämnda byrå* beviljat på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 3,500 kronor;

c) till tillfällig löneförbättring åt personalen vid samma byrå beviljat på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 2,400 kronor; samt

d) till förhöjda arvoden åt vissa kontrollstationsföreståndare beviljat på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor;

dels och anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte föranstalta om förnyad utredning i ärendet med beaktande därvid av de i ovanberörda motion angivna synpunkter samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

87:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 410 och under hänvisning till vad här ovan under punkt 84 anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1919 uppfört ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån med oförändrat belopp, 13,000 kronor.

88:o) Uti punkt 87 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till tillfällig löneförbättring åt viss lärarpersonal vid marinen tillhörande läroanstalter, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de extra förslagsanslagen å femte huvudtiteln för år 1919 beräkna ett belopp av 15,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 30 april 1918 dagtecknad proposition (nr 414), under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att tillfällig löneförbättring under år 1919 må enligt nedan angivna grunder utgå till lärarpersonal vid sjökrigsskolan och vid navigationsskolorna i riket, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1919 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av lektor eller lärare i fysik eller franska språket vid sjökrigsskolan eller såsom föreståndare, ordinarie eller extra lärare vid någon av rikets navigationsskolor.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp, som beräknas för helt år, där ej annorledes här nedan sägs:

vid sjökrigsskolan:

till lektor i 1:a—4:e lönegraderna	med 400 kronor
» » » 5:e lönegraden	» 300 »
» lärare i fysik	» 300 »
» » » franska språket	» 300 »

vid navigationsskolorna:

till föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor samt 2 ålderstillägg	med 400 kronor
» föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor samt 1 ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor utan ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlöning av 4,500 kronor	» 600 »
» ordinarie lärare	» 600 »

till extra lärare i sjökaptens-, styrmans- samt 1:a och 2:a maskinistklasserna med 15 kronor för veckotimme,
 » extra lärare i skepparklasserna vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Härnösand med 10 kronor för veckotimme,
 » extra lärare i 3:e maskinistklasserna och i skepparklassen vid navigationsskolan i Kalmar med 300 kronor för hela undervisningskursen, och
 » extra lärare i hälso- och förbandslära med 1 krona för undervisningstimme;

dock att tillfällig löneförbättring för extra lärare i intet fall må överstiga 300 kronor för varje lärare och ej heller utgå till den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel, uppgående till minst 300 kronor, ävensom att den befattningshavare, som från annan tjänst erhåller sådan löneförbättring till lägre belopp än 300 kronor, må för tjänstgöring vid navigationsskola uppbära tillfällig löneförbättring allenast till så stort belopp, att den sammanlagda löneförbättringen uppgår till högst 300 kronor för år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavare i samma ordning som lönen vid tjänsten eller, där avlöningen vid tjänsten utgår i form av arvode, i samma ordning som detta;

dels ock för bestridande av kostnaderna för oförmälda löneförbättring på extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av 21,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts här framlagda förslag avser att bereda tillfällig löneförbättring åt sådan lärarpersonal vid marinen, vilkens löner icke definitivt reglerats.

Förslaget överensstämmer i huvudsak med vad som av nästföregående års riksdag godkänts.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen dels medgivit, att tillfällig löneförbättring under år 1919 må enligt nedan angivna grunder utgå till lärarpersonal vid sjökrigsskolan och vid navigationsskolorna i riket, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1919 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av lektor eller lärare i fysik eller franska språket vid sjökrigsskolan eller såsom föreståndare, ordinarie eller extra lärare vid någon av rikets navigationsskolor.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp, som beräknas för helt år, där ej annorledes här nedan sägs:

vid sjökrigsskolan:

till lektor i 1:a—4 lönegraderna	med 400 kronor
» » » 5:e lönegraden	» 300 »
» lärare i fysik	» 300 »
» » » franska språket	» 300 »

vid navigationsskolorna:

till föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor samt 2 ålderstillägg	med 400 kronor
» föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor samt 1 ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor utan ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlöning av 4,500 kronor	» 600 »
» ordinarie lärare	» 600 »
» extra lärare i sjökaptens-, styrmans- samt 1:a och 2:a maskinistklasserna med 15 kronor för veckotimme,	
» extra lärare i skepparklasserna vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Härnösand med 10 kronor för veckotimme,	

till extra lärare i 3:e maskinistklasserna och i skepparklassen vid navigationsskolan i Kalmar med 300 kronor för hela undervisningskursen, och

- » extra lärare i hälso- och förbandslära med 1 krona för undervisningstimme;

dock att tillfällig löneförbättring för extra lärare i intet fall må överstiga 300 kronor för varje lärare och ej heller utgå till den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel, uppgående till minst 300 kronor, ävensom att den befattningshavare, som från annan tjänst erhåller sådan löneförbättring till lägre belopp än 300 kronor, må för tjänstgöring vid navigationsskola uppbära tillfällig löneförbättring allenast till så stort belopp, att den sammanlagda löneförbättringen uppgår till högst 300 kronor för år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavare i samma ordning som lönen vid tjänsten eller, där avlöningen vid tjänsten utgår i form av arvode, i samma ordning som detta;

dels ock för bestridande av kostnaderna för omförmälda löneförbättring på extra stat för år 1919 anvisat ett förslagsanslag av 21,000 kronor.

89:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 415) anmält, har riksdagen *till avlöningsförbättring åt vissa vaktmästare* å ordinarie stat för år 1919 under denna huvudtitel anvisat 8,500 kronor.

90:o) Beträffande de i nu gällande riksstat under femte huvudtiteln uppförda ordinarie anslag, som icke här ovan blivit särskilt omnämnda, har någon förändring icke ifrågasatts.

Riksdagen har beslutat, att samtliga de ordinarie anslag under femte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, skola i riksdagen för år 1919 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 21 juni 1918.

Med undersätlig vördnad.

Tabell över anslagen under riksstatens för år 1919
femte huvudtitel.

Sjöförsvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1. Marinen.					
A. Departementet.					
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen			69,900	
Säger för departementet				86,900	
B. Marinförvaltningen och marininstaben.					
1	Marinförvaltningen			137,000	
2	Vikariatsersättning m. m. i marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				25,120
3	Förstärkning av arbetskrafterna i marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				20,850
4	Marininstaben			7,000	
Säger för marinförvaltningen och marininstaben				144,000	45,970
C. Undervisningsverken.					
1	Sjökrigshögskolan, <i>reservationsanslag</i>			27,225	
2	Sjökrigsskolan, <i>reservationsanslag</i>			48,069	
3	Skeppsgosseskolor			76,800	
4	Marinintendentskolan, <i>reservationsanslag</i>			9,100	
Säger för undervisningsverken				161,194	
D. Flottan.					
<i>Avlöning, ersättningar m. m.</i>					
1	Avlöning för flottans kårer och stater, <i>förslagsanslag</i>	6,888,365			
2	Rekapitulations- och avskedspremier vid flottan, <i>förslagsanslag</i>	122,000			
3	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>		500		
4	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	4,000		7,014,365	500

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Intendenturen.</i>					
5	Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, <i>reservationsanslag</i>	566,012			
6	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, <i>förslagsanslag</i> , högst		255,000		
7	Naturaunderhåll åt personal vid flottan, <i>förslagsanslag</i>	2,117,511			
8	Förstärkning av förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan, <i>förslagsanslag</i> , högst		952,880	2,683,523	1,207,880
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>					
9	Flottans nybyggnad och underhåll, <i>reservationsanslag</i>	3,267,550			
10	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, <i>förslagsanslag</i> , högst		965,300		
11	Krigsfartygsmateriel, <i>reservationsanslag</i>		6,400,000		
12	Utvidgning m. m. av flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		275,000		
13	Brännoljecistern vid flottans station i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		180,000		
14	Anordnande av elektrisk belysning i vissa lokaler inom beklädnadsförrådet vid flottans station i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		10,500		
15	Reparation av sjömanskårens vid flottans station i Stockholm avträdesinrättningar m. m., <i>reservationsanslag</i>		78,600		
16	Moderna arbetsmaskiner för flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		94,800		
17	Inköp av mark för torpedinskjutningsstation å Lidingön, <i>förslagsanslag</i> , högst		50,000		
18	Örlogsdepå vid Göteborg, <i>reservationsanslag</i>		60,000		
19	Uppförande å vissa tomter å Saltö av ett bostadshus för varvsarbetare vid flottans station i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		249,500	3,267,550	8,363,700
<i>Övningar.</i>					
20	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	3,911,000			
21	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,165,000		
22	Sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i>	914,789			
23	Förstärkning av förslagsanslaget till sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		175,000	4,825,789	1,340,000
<i>Artilleribehov.</i>					
24	Skjutförsök och inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	40,000			
25	Nya kärnrör för kanoner vid flottan, <i>reservationsanslag</i>		84,000		
26	Tubkanoner för flottan, <i>reservationsanslag</i>		37,500		
27	Kanoner och kulsprutor i reserv, <i>reservationsanslag</i>		122,500		
28	Förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia, <i>reservationsanslag</i>		55,000		
29	Artilleribestyckning å vissa 1:a klass undervattensbåtar, <i>reservationsanslag</i>		60,000	40,000	359,000
<i>Torped- och gnistsignalväsendet m. m.</i>					
30	Torpeder i reserv, <i>reservationsanslag</i>		50,000		
31	Ökning av två jagares torpedutredning, <i>reservationsanslag</i>		63,000		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
32	Reservmateriel för marinens gniststationer, <i>reservationsanslag</i>		50,000		
33	Nya kondensatorer för vissa gniststationer, <i>reservationsanslag</i>		30,000		
34	Försök med torped-, gnist- och flygmateriel, <i>reservationsanslag</i>		50,000		243,000
	<i>Minväsendet.</i>				
35	Kontramminmateriel, <i>reservationsanslag</i>				152,000
	Säger för flottan			17,831,227	11,666,080
	E. Kustartilleriet.				
	<i>Avlöning.</i>				
1	Avlöning för kustartilleriets personal, <i>förslagsanslag</i>	1,758,435			
2	Rekapitulations- och avskedspremier vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i>	44,000		1,802,435	
	<i>Intendenturen.</i>				
3	Beklädnad åt kustartilleriets manskap, <i>reservationsanslag</i> ...	142,800			
4	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, <i>förslagsanslag</i> , högst		64,300		
5	Naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i>	569,600			
6	Förstärkning av förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i> , högst		256,300	712,400	320,600
	<i>Nybyggnad och underhåll.</i>				
7	Underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, <i>reservationsanslag</i>	683,650			
8	Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, <i>förslagsanslag</i> , högst		197,600		
9	Officersbyggnad i Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>		117,425		
10	Vatten- och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>		35,000		
11	Revidering och utvidgning av positionskartan över Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>		60,000	683,650	410,025
	<i>Övningar.</i>				
12	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	447,800			
13	Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		200,000		
14	Kustartilleribeväringens avlöning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i>	430,000			
15	Förstärkning av förslagsanslaget till kustartilleribeväringens avlöning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		89,500		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
14	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>				
15	Diverse behov			34,980	
16	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			22,254	
17	Hyresutgifter, <i>förslagsanslag</i> , högst			105,000	
18	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>				57,600
19	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen, <i>förslagsanslag</i>			65,000	
20	Extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna, <i>förslagsanslag</i>				1,275,000
21	Instrumentutredning för ögonundersökning och ögonbehandling vid flottans stationer, <i>reservationsanslag</i>				63,900
					5,000
Säger för diverse				1,179,694	1,447,620
Säger för marinen				23,538,411	14,725,245
2. Handeln.					
<i>Sjökarteverket.</i>					
Sjökarteverket:					
1 a	<i>Bestämt anslag</i>	72,300			
1 b	<i>Förslagsanslag</i>	5,000			
1 c	<i>Reservationsanslag</i>	49,000	126,300		
2	Sjömätningar, <i>reservationsanslag</i>		173,200	126,300	173,200
<i>Lots- och fyrväsendet.</i>					
Lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, <i>förslagsanslag</i> :					
3 a	Direkt anvisning	3,644,115			
3 b	Friheter	405			
3 c	Ersättningar	4	3,644,524		
4	Säkerhetsanstalter för sjöfarten, <i>reservationsanslag</i>		460,000	3,644,524	460,000
<i>Undervisningsanstalter för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån.</i>					
5	Navigationsskolorna		185,620		
6	Navigationslärarkursen, <i>reservationsanslag</i>		2,200		
7	Förstärkning av anslaget till navigationsskolorna, <i>förslagsanslag</i> , högst			21,000	
Nautisk-meteorologiska byrån:					
8 a	<i>Bestämt anslag</i>	10,000			
8 b	<i>Reservationsanslag</i>	16,100	26,100		
9	Ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i> , högst			3,500	
10	Tillfällig löneförbättring åt personalen vid nautisk-meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i> , högst			2,400	

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
11	Förhöjda arvoden åt vissa kontrollstationsföreståndare, förslagsanslag, högst ..		4,000		
12	Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån, förslagsanslag ..	13,000		226,920	30,900
Säger för handeln		3,997,744	664,100
3. Marinen och handeln.					
1	Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonal vid sjökrigsskolan och navigationskolorna, förslagsanslag				21,000
2	Avlösningsförbättring för vissa vaktmästare			8,500	
Säger för marinen och handeln		8,500	21,000
Summa		27,544,655	15,410,345

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Anslagsrubriker under riksstatens för år 1919 femte huvudtitel.

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 A under punkt	särskild skrivelse nr
I. MARINEN.		
A. Departementet.		
Departementschefen	90:o)	
Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen	90:o)	
B. Marinförvaltningen och marinstaben.		
Marinförvaltningen	90:o)	
Vikariatsersättning m. m. i marinförvaltningen	1:o)	
Förstärkning av arbetskrafterna i marinförvaltningen	1:o)	
Marinstaben	2:o)	
C. Undervisningsverken.		
Sjökrigshögskolan	90:o)	
Sjökrigsskolan	90:o)	
Skeppsgosseskolor	3:o)	410
Marinintendentskolan	90:o)	
D. Flottan.		
<i>Avlöning, ersättningar m. m.</i>		
Avlöning för flottans kärer och stater	4:o)	411
Rekapitulations- och avskedspremier vid flottan	5:o)	
Extra lönetillägg åt vissa tjänstemän och betjänte	6:o)	
Ersättning för rustning och rotering	7:o)	

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 A under punkt	särskild skrivelse nr
Intendenturen.		
Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekarärerna	8:o)	
Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekarärerna	9:o)	
Naturaunderhåll åt personal vid flottan	10:o)	
Förstärkning av förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan	11:o)	
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>		
Flottans nybyggnad och underhåll	12:o)	
Förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll	13:o)	
Krigsfartygsmateriel	14:o)	
Utvidgning och modernisering av flottans varv i Karlskrona	15:o)	
Brännoljecistern vid flottans station i Karlskrona	16:o)	
(Vissa anordningar i ångpanneverkstaden vid flottans varv i Karlskrona)	17:o)	
Anordnande av elektrisk belysning i vissa lokaler inom beklädnadsförrådet vid flottans station i Stockholm	18:o)	
Reparation av avträdesinrättningar m. m.	19:o)	
Moderna arbetsmaskiner för flottans varv i Stockholm	20:o)	
Inköp av mark för torpedinskjutningsstation i Stockholms skärgård	21:o)	
Örlogsdepå vid Göteborg	22:o)	
Bostadshus för varvsarbetare	23:o)	
Övningar.		
Flottans krigsberedskap och övningar	24:o)	
Förstärkning av reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar	25:o)	
Sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m.	26:o)	
Förstärkning av förslagsanslaget till sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m.	27:o)	
Artilleribehov.		
Skjutförsök och inskjutning av kanoner	90:o)	
Nya kärnrör för kanoner vid flottan	28:o)	
Tubkanoner för flottan	29:o)	

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 A under punkt	särskild skrivelse nr
Kanoner och kulsprutor i reserv	30:o)	
Förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia	31:o)	
Artilleribestyckning å vissa 1:a klass undervattensbåtar	32:o)	
<i>Torped- och gnistsignalväsendet m. m.</i>		
Torpeder i reserv	33:o)	
Ökning av två jagares torpedutredning	34:o)	
Reservmateriel för marinens gniststationer	35:o)	
Nya kondensatorer för vissa gniststationer	36:o)	
Försök med torped-, gnist- och flygmateriel	37:o)	
<i>Minväsendet.</i>		
Kontraminmateriel	38:o)	
E. Kustartilleriet.		
<i>Avlöning.</i>		
Avlöning för kustartilleriets personal	39:o)	411
Rekapitulations- och avskedspremier vid kustartilleriet	40:o)	
<i>Intendenturen.</i>		
Beklädnad åt kustartilleriets manskap	41:o)	
Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap	42:o)	
Naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet	43:o)	
Förstärkning av förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kust- artilleriet	44:o)	
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>		
Underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel	45:o)	
Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel	46:o)	
Officersbyggnad i Vaxholms fästning	47:o)	
Vatten och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente	48:o)	
Revidering och utvidgning av positionskartan öfver Vaxholms fästning ...	49:o)	

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 A under punkt	särskild skrivelse nr
<i>Övningar.</i>		
Kustartilleriets krigsberedskap och övningar	50:o)	
Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar	51:o)	
Kustartilleribeväringsens avlöning och beklädnad m. m.	52:o)	
Förstärkning av förslagsanslaget till kustartilleribeväringsens avlöning och beklädnad	53:o)	
Krigsövningar vid kustfästningarna	90:o)	
Lega och furagering m. m. av hästar vid kustartilleriet	54:o)	
<i>Artilleribehov.</i>		
Artilleriammunition för kustfästningarna	55:o)	
Ändringar av vissa kustfästningarna tillhörande kanoner till luftkanoner	56:o)	
Provisoriska anordningar för spärr- och strandbestyckning i Vaxholms fästning	57:o)	
<i>Minväsendet.</i>		
Minmateriel	58:o)	
F. Flottan och kustartilleriet.		
Reservstat för marinen	59:o)	
(Rekapitulationspremier vid marinen)	60:o)	
Åtgärder för civilanställning av uttjänt manskap vid marinen	61:o)	
Viss artilleriemateriel för flottan och kustartilleriet	62:o)	
Försök med minmateriel	63:o)	
G. Diverse.		
Personliga lönetillägg	64:o)	
Ålderstillägg	90:o)	
Ersättning åt officerare, ingenjörer och intendenten under anställning eller kommendering utrikes	90:o)	

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 A under punkt	särskild skrivelse nr
Resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren		
Rese- och traktamentspenningar	65:o)	
Höjning av dagtraktamentena	65:o)	44
Flyttningshjälp	66:o)	
Sjukvård för marinen	67:o)	
Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar	68:o)	
Arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m.	69:o)	
Anskaffning av tandklinikuppsättning	70:o)	410
Skrivmaterialier och expenser m. m.	71:o)	
Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.	72:o)	
Tryckningskostnader	73:o)	
Diverse behov	90:o)	
Extra utgifter	74:o)	
Hysesutgifter	75:o)	
Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga	76:o)	
Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen	77:o)	355
Extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna	78:o)	
Instrumentutredning för ögonundersökning och ögonbehandling vid flottans stationer	79:o)	
II. HANDELN.		
Sjökarteverket.		
Sjökarteverket	80:o)	
Utförande av sjömätningar	80:o)	
(Ändring av ångfartyget Ran till sjömättingsfartyg)	81:o)	
Lots- och fyrväsendet.		
Lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna	82:o)	
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	83:o)	

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 A under punkt	särskild skrivelse nr
Undervisningsanstalter för sjöfart och nautisk- meteorologiska byrån.		
Navigationsskolorna	84:o	
Navigationslärarkursen	84:o	
Förstärkning av anslaget till navigationsskolorna	85:o	
Nautisk-meteorologiska byrån	86:o	
Ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån	86:o	
Tillfällig löneförbättring åt personalen vid d:o	86:o	
Förhöjda arvoden åt vissa kontrollstationsföreståndare	86:o	
Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån	87:o	
III. MARINEN OCH HANDELN.		
Tillfällig löneförbättring åt viss lärarpersonal	88:o	
Avlösningsförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga be- fattningshavare	89:o	415